

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 4 – 5 czerwca 2017 r.

na kierunku „zarządzanie”

prowadzonym

na Wydziale Ekonomii i Zarządzania

Uniwersytetu w Białymstoku

Warszawa, 2017 r.

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	10
Zalecenia	11
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia 1	
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	11
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	21
Zalecenia	23
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	27
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	30
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	31
Zalecenia	32
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	33
Zalecenia	33
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	34
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	34
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	35
Zalecenia	36
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	36

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	36
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	38
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia..	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 7. Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Jakub Brdulak, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Wojciech Downar, członek PKA
2. prof. dr hab. Jerzy Węclawski, ekspert PKA
3. mgr Edyta Lasota-Bełzek, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego
4. mgr Adam Gajek, ekspert PKA ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

Ocena jakości kształcenia na kierunku „zarządzanie” prowadzonym na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2016/2017. PKA po raz drugi ocenia jakość kształcenia na tym kierunku.

Odbyta obecnie wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego opracowano po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię Raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonych hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych oraz dyplomowych, dokonanego przeglądu infrastruktury dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni w tym Wydziale, z pracownikami oraz ze studentami kierunku.

Pod koniec wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, które Zespół Oceniający przedstawił Władzom Uczelni w tym Wydziale na spotkaniu podsumowującym wizytację.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

(jeśli kierunek jest prowadzony na różnych poziomach kształcenia, informacje należy przedstawić dla każdego poziomu kształcenia)

Nazwa kierunku studiów	zarządzanie
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I i II stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne i niestacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz. U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk ekonomicznych Dyscyplina nauki o zarządzaniu (dyscyplina wiodąca) Ekonomia (dyscyplina uzupełniająca) Finanse (dyscyplina uzupełniająca)
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Studia I stopnia – 6 semestrów (182 ECTS) Studia II stopnia – 4 semestry (122 ECTS)
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Specjalności na poziomie studiów I stopnia: Zarządzanie organizacjami publicznymi Zarządzanie przedsiębiorstwem Zarządzanie sprzedażą Zarządzanie w agrobiznesie Specjalności na poziomie studiów II stopnia: Psychologia w zarządzaniu Zarządzanie organizacjami publicznymi Zarządzanie przedsiębiorstwem
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat (studia I stopnia) Magister (studia II stopnia)
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	12 nauczycieli akademickich (studia I i II stopnia)

	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	300	59
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1975 (studia I stopnia) 900 (studia II stopnia)	1351 (studia I stopnia) 621 (studia II stopnia)

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowolająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Oceniany kierunek ma ogólnoakademicki profil kształcenia. Koncepcja kształcenia jest powiązana na ocenianym kierunku z misją i strategią rozwoju uczelni oraz ze strategią i polityką zapewnienia jakości jednostki. Kierunek „zarządzanie” jest drugim, obok „ekonomii”, flagowym kierunkiem realizowanym przez Wydział Ekonomii i Zarządzanie. Sama koncepcja kierunku o profilu ogólnoakademickim wpisuje się w misję uczelni, którą jest rozwój nauki w dziedzinie nauk ekonomicznych, ściśle powiązany z rozwojem naukowym pracowników, wysoką jakością kształcenia i potrzebami regionalnej gospodarki. Dostrzegalna jest też orientacja na specyfikę gospodarki dominującej w otoczeniu i potrzeb lokalnego rynku pracy – Wydział współpracuje z otoczeniem i jest postrzegany przez interesariuszy jako miejsce oferującą wysokiej jakości wiedzę.

Kierunek prowadzony jest jedynie w języku polskim. Na I stopniu na kierunku są 3 specjalności: zarządzanie przedsiębiorstwem, zarządzanie sprzedażą oraz zarządzanie w agrobiznesie (do roku akademickiego 2016/2017 Wydział oferował także zarządzanie organizacjami publicznymi), a na II stopniu również 2 specjalności zarządzanie przedsiębiorstwem oraz psychologia w zarządzaniu (do roku akademickiego 2016/2017 Wydział oferował także Zarządzanie organizacjami publicznymi). Zdaniem Władz Dziekańskich, II stopień jest kontynuacją I stopnia.

Na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Aktualnie na Wydziale działa aktywnie 7 kół naukowych. Do najprężniej działających można zaliczyć w szczególności Studenckie Koło Menedżerów – prowadzi szereg działań w Białymstoku związanych z zasobami ludzkimi, marketingiem i rynkami finansowymi. Działalność koła obejmuje zagadnienia zarówno związane z zarządzaniem (zarządzanie zasobami ludzkimi oraz marketing), jak i ekonomią (finanse).

Wydział intensywnie współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, z tym, że współpraca ta głównie opiera się na relacjach z kadrami naukowymi wydziału. Wpływ interesariuszy zewnętrznych na koncepcję kształcenia jest mniejszy, choć uruchomienie specjalizacji zarządzanie sprzedażą było efektem rozmów z pracodawcami i pozostałymi interesariuszami Wydziału

Studia, pomimo profilu ogólnoakademickiego, zwiększają nacisk na obszar praktyczny. Nauczyciele akademicy wskazują, że łączenie zagadnień ogólnoakademickich z praktycznymi ma charakter synergiczny, ponieważ w zarządzaniu dobra teoria musi przekładać się na rezultaty praktyczne. ZO PKA zgadza się z opinią Wydziału.

1.2.

Wydział posiada kategorię B, a zatem aktywność naukowa jest na umiarkowanym poziomie. Jednakże znajdują się wśród pracowników naukowych osoby publikujące w czasopiśmie znajdujących się w bazie JCR.

Wydział prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru wiedzy odpowiadającej obszarowi kształcenia: nauki ekonomiczne z dyscypliną nauki o zarządzaniu. Badania obejmują również pozostałe dyscypliny do których zostały przypisane efekty kształcenia na kierunku zarządzanie tj.: ekonomia i finanse.

Jak wynika z rozmów przeprowadzonych na Wydziale, wyniki badań naukowych realizowanych przez kadre uczelni są wykorzystywane w programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku. Jednak rezultaty prac dyplomowych i etapowych nie są wykorzystywane przez Wydział naukowo.

Wydział nie oferuje również studentom miejsca umożliwiającego publikowanie ich prac badawczych, choć Wydział posiada czasopisma naukowe *Optimum. Studia ekonomiczne*. Z tym, że studenci wykazują aktywność publikacyjną w wydawnictwach pozawydziałowych.

1.3.

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów wprowadzone zostały Uchwałą Senatu UwB nr 1435 z dnia 19 czerwca 2013 r. Kierunek prowadzony jest na studiach pierwszego i drugiego stopnia na profilu ogólnoakademickim. Efekty kształcenia przyjęte dla kierunku studiów zostały przyporządkowane do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i trzech dyscyplin: nauki o zarządzaniu – jako dyscypliny wiodącej oraz finansów i ekonomii – jako dyscyplin uzupełniających. Efekty kształcenia opracowane zostały w trzech zakresach: wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Dla studiów pierwszego stopnia określono 11 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 11 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji. Dla studiów drugiego stopnia także 11 efektów w zakresie wiedzy, 10 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji. W obydwu przypadkach każdy z efektów kierunkowych został odniesiony do jednego, odpowiedniego efektu obszarowego. Tak określone efekty kształcenia są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

Szczegółowe efekty kształcenia zostały określone w sylabusach przedmiotów. Dla każdego przedmiotu wskazano po kilka efektów z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty kształcenia zostały w szczególności opracowane dla praktyk zawodowych stanowiących element programu kształcenia na studiach pierwszego stopnia.

Jednostka opracowała matryce wskazujące, w ramach jakich przedmiotów realizowane są poszczególne efekty kierunkowe w układzie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Zestawienie to obejmuje wszystkie przedmioty ujęte w programie studiów, w tym praktyki zawodowe. Matryce opracowano odrębnie dla studiów pierwszego i drugiego stopnia. Wskazują one na zapewnienie spójności efektów szczegółowych z efektami kierunkowymi. Poszczególne efekty kierunkowe znajdują odniesienie w od 2 do 20 przedmiotów.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane w sposób jasny i zrozumiały dla odbiorców zawartych w nich informacji, w szczególności dla studentów i pracodawców. Dla sformułowania efektów kształcenia zastosowano terminologię odpowiadającą dziedzinie i dyscyplinom nauki, do których został przyporządkowany oceny kierunek studiów.

Plan studiów oraz stosowane metody dydaktyczne stwarzają realną możliwość osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów. Sposób ich sformułowania pozwala na weryfikację ich realizacji za pomocą narzędzi wskazanych w kartach poszczególnych przedmiotów.

Efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku studiów przewidują, że absolwent studiów pierwszego stopnia zna język obcy na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz posługuje się słownictwem specjalistycznym z zakresu ekonomii w tym języku. Efekty kształcenia w zakresie znajomości języka obcego studenci zakładają, że studenci nabywają umiejętność przygotowywania wypowiedzi ustnych

poświęconych zagadnieniom z zakresu nauk ekonomicznych i dyscyplin komplementarnych poprzez właściwy dobór i weryfikację materiały źródłowych (E1_U10), umiejętność posługiwania się językiem obcym w zakresie ekonomii (E1_U11) oraz kompetencje społeczne polegające na zdolności do pracy w grupie przy odgrywaniu różnych ról (E1_K02).

Dla studiów drugiego stopnia nie sformułowano literalnie efektów odnoszących się do języka obcego. Zbiór efektów w zakresie umiejętności przewiduje, że studenci nabywają pogłębioną umiejętność przygotowania prac pisemnych z zakresu dyscypliny ekonomia (E2_U9), pogłębioną umiejętność przygotowania wystąpień ustnych z zakresu dyscypliny (E2_U10), oraz zdolność do pracy w grupie, przyjmując w szczególności role przywódcy (E2_K02). Efekty te jednak nie wskazują, że chodzi tu o język obcy. Zdaniem ZO PKA efekty odnoszące się do języka obcego powinny zostać sformułowane.

Efekty kształcenia dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych są identyczne.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia dobrze oddaje charakter Wydziału, a w szczególności jego misję i strategię. Kierunek „zarządzanie” jest jednym z flagowych kierunków realizowanych przez Wydział Zarządzania i Ekonomii stąd jego obecność w ofercie Wydziału nie budzi wątpliwości.

Uwzględniając fakt, iż Wydział posiada kategorię B, można uznać, że badania naukowe są realizowane na wystarczającym poziomie, jednak większa liczba pracowników naukowych powinna prowadzić badania naukowe dla interesariuszy zewnętrznych we współpracy ze studentami. Efektem tych badań powinien być rosnący krajowy i międzynarodowy dorobek publikacyjny. Słabszą stroną jest brak oferowania studentom szerszych możliwości publikacyjnych w czasopiśmie wydziałowym.. Pomimo powyższych zastrzeżeń można stwierdzić, że Wydział w oparciu o swoje możliwości oferuje studentom rozwój naukowy.

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są spójne z efektami kształcenia określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla obszaru nauk społecznych w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego, do którego został przyporządkowany kierunek. Liczba efektów kierunkowych jest identyczna z liczbą efektów obszarowych. Każdy efekt kierunkowy został przy tym odniesiony do jednego efektu obszarowego. Dotyczy to obydwu poziomów kształcenia. Wyjątkiem od wskazanej zbieżności liczby efektów jest brak sformułowania efektu kierunkowego z języka obcego na studiach drugiego stopnia i odniesienia do efektu obszarowego w tym zakresie.

Przedmiotowe efekty kształcenia zostały sformułowane dla wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów i są merytorycznie spójne z efektami kierunkowymi.

W zbiorze efektów kształcenia ocenianego kierunku studiów uwzględnione zostały efekty kierunkowe i przedmiotowe związane z pogłębioną wiedzą i umiejętnościami niezbędnymi dla prowadzenia działalności badawczej w dyscyplinach nauki, do których został przyporządkowany kierunek. Zostały one powiązane głównie z praktyką dyplomową. Realizacja tych efektów pozwala na przygotowanie studentów pierwszego stopnia do prowadzenia działalności badawczej, a na studiach drugiego stopnia do udziału w niej.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały, z zastosowaniem terminologii odpowiadającej dyscyplinom nauki, do których przyporządkowano kierunek studiów. Sposób ich sformułowania pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji stopnia realizacji każdego z efektów.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów są takie same dla obydwu ich form – stacjonarnej i niestacjonarnej.

Zalecenia

- Zwiększenie udziału studentów w projektach badawczych (doradczych) realizowanych dla interesariuszy Wydziału.
- Umożliwienie studentom przygotowywania artykułów naukowych w czasopiśmie wydziałowym: *Optimum. Studia ekonomiczne*.
- Uzupelnienie na II stopniu efektów kształcenia dotyczących języka obcego, tak aby zapewnić, iż student studiów magisterskich po ukończeniu studiów będzie znał język obcy na poziomie B2+ zgodnie z PRK.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

Program kształcenia realizowany na ocenianym kierunku studiów został przyjęty uchwałą podjętą na posiedzeniu RW w dniu 18.05.2015 r. i obowiązuje od roku akademickiego 2015/2016.

Studia stacjonarne pierwszego stopnia trwają 3 lata (6 semestrów) i obejmują 1975 godzin zajęć dydaktycznych (182 punkty ECTS). Program kształcenia składa się z 7 modułów obejmujących przedmioty kształcenia ogólnego (290 godzin, 20 ECTS), przedmioty ilościowe (120 godzin, 16 ECTS), przedmioty ogólnoeconomiczne (180 godzin, 18 ECTS), przedmioty kierunkowe (510 godzin, 48 ECTS), przedmioty specjalnościowe (785 godzin, 68 ECTS), proseminarium i seminarium (90 godzin, 10 ECTS) oraz praktykę zawodową (4 tygodnie, 2 ECTS).

Studia niestacjonarne pierwszego stopnia; trwają 6 semestrów i obejmują 1351 godzin dydaktycznych (182 ECTS). Program kształcenia składa się z tych samych 7 modułów obejmujących przedmioty kształcenia ogólnego (181 godzin, 20 ECTS), ilościowe (117, 16 ECTS), ogólnoeconomiczne (144 godzin, 18 ECTS), kierunkowe (378 godzin, 48 ECTS), specjalnościowe (477 godziny, 68 ECTS), proseminarium i seminarium (54 godziny, 10 ECTS) oraz praktykę zawodową (4 tygodnie, 2 ECTS).

Stacjonarne studia drugiego stopnia trwają 2 lata (4 semestry) i obejmują 900 godzin dydaktycznych (122 ECTS). Na przedmioty ogólne przypada 210 godzin i 29 ECTS, na przedmioty ilościowe 105 i 13 ECTS, na przedmioty kierunkowe 240 godzin i 29 ECTS, na przedmioty specjalnościowe 255 godzin i 32 ECTS, na seminaria 90 godzin i 19 ECTS.

Niestacjonarne studia drugiego stopnia; trwają 4 semestry i obejmują 621 godziny dydaktyczne (122 ECTS), z tego przedmioty ogólne 193 godziny i 29 ECTS, przedmioty ilościowe 63 godziny i 13 ECTS, przedmioty kierunkowe 158 godzin i 29 ECTS, przedmioty specjalnościowe 153 godzin i 32 ECTS, na seminaria 54 godzin i 20 ECTS.

Poszczególne przedmioty realizowane są we właściwym następstwie czasowym. Oparte jest ono co do zasady na realizacji przedmiotów kształcenia podstawowego i ilościowych w

pierwszych semestrach i sukcesywnym wprowadzaniu przedmiotów kierunkowych i specjalnościowych na kolejnych etapach studiów.

Formy kształcenia złożone są z różnorodnych, do których należą: wykłady, ćwiczenia, lektoraty, seminaria.

Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia wykłady są prowadzone w wymiarze 1105 godzin (56%), ćwiczenia 660 godzin (33%), lektoraty 120 (6%), seminaria 90 godzin (5%). Na studiach niestacjonarnych wymiary te i udziały wynoszą: wykłady 779 (58%), ćwiczenia 446 (33%), lektoraty 72 (5%), seminaria 54 (4%). Struktura w ocenie ZO PKA jest właściwa.

Struktura form kształcenia na studiach stacjonarnych drugiego stopnia jest następująca: wykłady 485 godzin (54%), ćwiczenia 325 (36), seminaria 90 (10%). Natomiast na studiach niestacjonarnych odpowiednio: 355 (54%), 232 (37%), seminaria 54 (9%). Struktura w ocenie ZO PKA jest w tym przypadku również właściwa.

Formy kształcenia złożone są z różnorodnych elementów równoważących proces kształcenia i należą do nich: wykłady, ćwiczenia, lektoraty, seminaria; prowadzenie kształcenia w grupach, jak i w toku indywidualnym.

Liczebności grup studenckich zostały określone w uchwale nr 1476 Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 27 listopada 2013 r. oraz uchwale nr 1476 UwB z dnia 25 lutego 2015 r. Na ocenianym kierunku zajęcia wykładowe na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia zajęcia wykładowe prowadzone są w grupach liczących 48-91 osób, na studiach drugiego stopnia w grupach 32-45 osób, a na studiach niestacjonarnych ze względu na małe nabory są to grupy 19-27 osobowe. Ćwiczenia na obydwu stopniach i w obydwu formach studiów prowadzone są w grupach od 14 do 27 osób. Taka liczebność grup jest odpowiednia z punktu widzenia możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Praktyka zawodowa jest integralnym elementem programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Realizowana jest ona w wymiarze 4 tygodni. Organizacja praktyk w latach 2011-2016 oparta była o *Regulamin studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku*, który wszedł w życie w dniu 1 czerwca 2011 r. Dnia 9 stycznia 2017 roku został wprowadzony nowy, aktualnie obowiązujący *Regulamin studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku*, przygotowany w oparciu o zarządzenia rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 września 2016 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych.

Cele szczegółowe praktyki określa *Ramowy program praktyk zawodowych* sporządzany dla danego kierunku. Praktykę zawodową można odbyć po zaliczeniu pierwszego roku studiów, co oznacza jej realizację w trakcie drugiego roku studiów w ramach dni w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych.

Efekty kształcenia dla praktyki zawodowej przewidują ukształtowanie u studentów umiejętności wykorzystywania zdobytej wiedzy z zakresu nauk o zarządzaniu i dziedzin komplementarnych w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów w pracy, pogłębienia wiedzy i umiejętności oraz rozumienia potrzeby stałego uczenia się, ze względu na dynamikę procesów rynkowych i społecznych zachodzących w świecie, identyfikacji i rozstrzygnięcia dylematów związanych z aktywnością w otoczeniu społeczno-gospodarczym i wykonywaniem zawodu, wykazywania postawy kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości w podejmowanej aktywności społeczno-gospodarczej.

W opinii studentów studia w jednostce pozwalają na przyswojenie zakładanych efektów kształcenia. Wśród najbardziej pozytywnych aspektów procesu kształcenia wymieniają dostępność nauczycieli akademickich, ich zaangażowanie w rozwój naukowy studentów, duże praktyczne doświadczenie połączone z umiejętnością przekazywania go studentom oraz dostępność władz dziekańskich i ich stały, przyjazny kontakt ze studentami. Motywacja studentów do podjęcia kierunku zarządzanie jest różna na poszczególnym trybie studiów.

Studenci studiów stacjonarnych deklarują, że studia na Uniwersytecie bardziej cenią za ogólnoakademicki program połączony z relatywnie dużą liczbą zajęć praktycznych. Wśród studentów studiów niestacjonarnych częstym argumentem jest ekonomiczna dostępność studiów spowodowana niższymi opłatami niż w innych uczelniach w regionie.

Zasady odbywania praktyk zawodowych kładą nacisk na dobór miejsca i przedmiotu praktyki zgodnego i kierunkiem studiów. Praktyka powinna być w miarę możliwości powiązana z realizowaną specjalnością. Dobór miejsca praktyk oraz kontrola ich przebiegu odbywa się pod nadzorem Opiekunów praktyk zawodowych powoływanych przez Dziekana. Dysponują oni wykazem instytucji, w których możliwe jest odbywanie praktyk studenckich. W każdym roku akademickim w okresie 2012-2016 w ramach realizacji praktyk, Wydział Ekonomii i Zarządzania współpracował z kilkudziesięcioma podmiotami gospodarczymi oraz instytucjami.

Harmonogram zajęć dydaktycznych na Wydziale Ekonomii i Zarządzania tworzony jest w oparciu o moduł Planista 3 umiejscowiony w bazie systemu USOS. Plan ten jest widoczny zarówno w systemie USOS, jak również w serwisie USOSWeb i pozwala na zapoznanie się z terminami i salami, w których prowadzone są zajęcia.

Na studiach stacjonarnych zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku z różnym rozkładem czasowym w trakcie dnia mieszczącym się w godzinach od 8.00 do 19.30. Z reguły realizowane są w ramach bloków dwugodzinnych. Pomiędzy poszczególnymi zajęciami studenci korzystają z 15-minutowej przerwy.

Na studiach niestacjonarnych zajęcia organizowane są w ramach zjazdów sobotnio-niedzielnymi. W trakcie roku organizowanych jest 8 zjazdów. Zajęcia odbywają się od godziny 8.00 do nawet godziny 20.00 w soboty i godzin popołudniowych w niedziele. Poszczególne zajęcia realizowane są zazwyczaj w blokach dwugodzinnych. Studenci pomiędzy poszczególnymi blokami mają zapewnioną krótką przerwę.

Wskazana organizacja zajęć zapewnia, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych zachowanie zasad higieny procesu nauczania.

Na ocenianym kierunku studiów do prowadzenia zajęć dydaktycznych wykorzystywane są metody i techniki kształcenia na odległość. Zajęcia te realizowane są w oparciu o platformę Blackboard. Platforma jest wykorzystywana nie tylko do prowadzenia zajęć dydaktycznych, ale również jako wspomaganie zajęć – pracownicy zamieszczają na niej materiały dla studentów, zadają prace domowe, które studenci odrabiają na platformie itp.

Prowadzenie zajęć w formie e-learningowej regulują:

- *Uchwała nr 1110 senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 maja 2015 r. w sprawie zasad prowadzenia w Uniwersytecie w Białymstoku zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość,*
- *Zarządzenie nr 3/2017 Dziekana Wydziału Ekonomii i Zarządzania z dnia 10 lutego 2017 r. w sprawie zasad prowadzenia na Wydziale Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem e-learningu.*

Zawartość powyższych uchwał jest zgodna z rozporządzeniami MNiSW.

Przepisy w nich zawarte regulują między innymi kwestie związane z warunkami dopuszczenia do realizacji zajęć w formie on-line oraz maksymalną liczbę godzin dydaktycznych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metody kształcenia na odległość.

Warunkiem realizacji zajęć w formie e-learningu jest przedstawienie scenariusza zajęć do akceptacji Dziekanowi Wydziału Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku, nie później niż na 2 tygodnie przed rozpoczęciem semestru w którym będą realizowane zajęcia. Scenariusz powinien zawierać treści przekazywane w formie zdalnej, sposób zaliczenia części stacjonarnej przedmiotu, części online oraz kryteria zaliczenia całego przedmiotu.

Maksymalna liczba godzin dydaktycznych realizowanych w formie e-learningu, na studiach stacjonarnych, nie może przekraczać: 20% wykłady, 33% ćwiczenia – 33%. Maksymalna liczba godzin dydaktycznych realizowanych w formie e-learningu, na studiach niestacjonarnych, nie może przekraczać: 33% wykłady, 45% ćwiczenia.

Liczba punktów ECTS przypisanych do modułów do wyboru wynosi zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych 90. Również liczba punktów ECTS uzyskiwanych wskutek realizacji modułów zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów, służących zdobywaniu pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych przez studentów jest identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych i wynosi 109. Liczba punktów ECTS przyporządkowana do poszczególnych modułów jest taka sama dla obydwu form studiów i wynosi: dla przedmiotów kształcenia ogólnego 20, przedmiotów ilościowych 16, przedmiotów ogólnoeconomicznych 18, dla przedmiotów kierunkowych 48, dla każdej ze specjalności 68, dla modułu seminaryjnego 10 i dla praktyki 2.

Program studiów drugiego stopnia, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, przewiduje uzyskanie łącznie 122 punktów ECTS. Liczba punktów ECTS uzyskiwanych przypisanych do modułów do wyboru wynosi zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych 58. Również liczba punktów ECTS uzyskiwanych wskutek realizacji modułów zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem studiów, służących zdobywaniu pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych przez studentów jest identyczny dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych i wynosi 85. Liczba punktów ECTS przyporządkowana do poszczególnych modułów jest taka sama dla obydwu form studiów i wynosi: dla przedmiotów ogólnych 29, przedmiotów ilościowych 13, dla przedmiotów kierunkowych 29, dla każdej ze specjalności 32 i dla modułu seminaryjnego 19. W ocenie ZO PKA wartości te są prawidłowe.

Treści programowe realizowane w ramach ocenianego kierunku dla modułów przedmiotów ogólnych, ilościowych, ogólnoeconomicznych oraz przedmiotów kierunkowych są spójne z efektami kształcenia przyporządkowanymi dla dyscypliny podstawowej, jaką są nauki o zarządzaniu, oraz dyscyplin uzupełniających, tj. finansów i ekonomii. Spójność ta jest zachowana zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia. Studenci nabywają umiejętność prowadzenia krytycznej analizy przyczynowo skutkowej procesów gospodarczych. Rozumieją także konieczność ciągłego doskonalenia, aktualizowania i rozwijania swojej wiedzy i umiejętności. Treści programowe są stale dostosowywane do zachodzących zmian rynkowych oraz prawnych, uwzględniają postęp naukowy a także potrzeby potencjalnych pracodawców, zapewniając studentom konkurencyjną pozycję na rynku pracy.

Treści kształcenia ujęte w ramach ocenianego programu kształcenia odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy z zakresu dyscyplin, do których został przyporządkowane efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku studiów. Pozwalają one w szczególności na zapoznanie studentów z terminologią fachową i naukową z zakresu dyscypliny ekonomia, a także dyscyplin finanse i nauki o zarządzaniu, z uwzględnieniem obowiązujących norm prawnych oraz mechanizmami funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji. Treści kształcenia są także zgodne z badaniami naukowymi w dziedzinie nauk economicznych prowadzonymi przez pracowników naukowo-dydaktycznych jednostki. Treści programowe są odpowiednio zróżnicowane i w sposób kompleksowy obejmują zakres zagadnień niezbędny z punktu widzenia realizacji założonych dla ocenianego kierunku studiów efektów kształcenia. Treści te są zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach, do których zostały przyporządkowane efekty kształcenia założone dla kierunku studiów.

Metody dydaktyczne stosowane w celu osiągnięcia założonych efektów kształcenia służą w głównej mierze przekazywaniu i poszerzaniu wiedzy studentów na temat procesów i zjawisk gospodarczych. Mają one na celu także nabywanie oraz rozwijanie umiejętności

typowych dla ocenianego kierunku studiów o charakterze uniwersalnym, jak analityczne myślenie, diagnoza sytuacji, synteza informacji.

Metody kształcenia stosowane dla realizacji założonych efektów kształcenia zostały w odniesieniu do każdego przedmiotu określone w sylabusie. Realizacja efektów kształcenia w zakresie wiedzy odbywa się przede wszystkim w ramach wykładów. Prowadzone są one za pomocą metod podających i problemowych takich jak: wykład z prezentacją multimedialną, wykład informacyjny, wykład informacyjno-konwersatoryjny aktywizujący słuchaczy, dyskusja. Natomiast efekty kształcenia w zakresie umiejętności oraz kompetencji społecznych realizowane są głównie na ćwiczeniach za pomocą metod aktywizujących i praktycznych. Najczęściej stosowane są: dyskusja, praca indywidualna przy tablicy, praca w grupach, praca samodzielna, studia przypadków, ćwiczenia na komputerze z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania, zadania grupowe i indywidualne, filmy edukacyjne, metody inscenizacyjne (odgrywanie ról), komentarz aktualnych wydarzeń, analiza dokumentów, studia przypadków, prezentacje opracowanych problemów badawczych, analiza danych statystycznych, quiz, debata, rozwiązywanie zadań i przykładów księgowych z wykorzystaniem obowiązujących rozwiązań MSR/MSSF. Dla prowadzenia niektórych przedmiotów wykorzystywane jest oprogramowanie komputerowe (Symfonia, MS Office, Gretl, PS Imago 4, SPSS). Z wykorzystaniem tego oprogramowania prowadzone są na studiach pierwszego stopnia zajęcia z technologii informacyjnej, statystyki opisowej, Zastosowania informatyki w finansach i rachunkowości a na studiach drugiego stopnia z prognozowania procesów ekonomicznych i ekonometrii 2. Zastosowanie tego oprogramowania pozwala na osiągnięcie efektów kształcenia związanych ze znajomością narzędzi informatycznych wykorzystywanych do gromadzenia, analizy i prezentacji danych właściwych dyscyplinie ekonomia, a także prognozowania i modelowania struktur gospodarczych przyjętych na studiach pierwszego i drugiego stopnia, jak na przykład odpowiednio: E1_W06, E1_U02, E1_U03, E1_U04 oraz E2_W06, E2_U02, E2_U03, E2_U04.

Metody dydaktyczne służące do realizacji efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej realizowane są głównie na seminariach dyplomowych Służy temu prowadzenie dyskusji, przygotowywanie i omawianie prezentacji, przygotowywanie opracowań o charakterze naukowo-badawczym. Metody dydaktyczne służące do przygotowania studentów pierwszego stopnia do prowadzenia badań a studentów drugiego stopnia do udziału w badaniach naukowych realizowane są także na wielu innych przedmiotach np.: statystyka opisowa, ekonometria, metody oceny projektów inwestycyjnych, wnioskowanie statystyczne, analiza ekonomiczna.

Wśród przedmiotów, których prowadzący najskuteczniej motywują studentów do uczenia się znajdują się przedmioty takie jak podstawy zarządzania i przedsiębiorczość - gdzie szczególnie wartościowe dla studentów jest doświadczenie praktyczne prowadzącego, podejście skoncentrowane na zrozumieniu materiału przez studentów, przedmiot te wyróżnia także zróżnicowanie form uczenia się i prowadzenia oraz angażująca forma zaliczenia. Natomiast za przedmiot prowadzony w sposób najmniej motywujący dla studentów uznano mikroekonomię. Wedle studentów treści przekazywane są niejasno i efektem tego są problemy studentów z przyswojeniem efektów kształcenia w zakresie tego przedmiotu. Studenci deklarują, że problem był zgłaszany władzom dziekańskim, jednak nie zostały w tej sprawie podjęte odpowiednie działania naprawcze.

Regulamin studiów przyjęty Uchwałą Senatu w dniu 25 kwietnia 2012 r. przewiduje dwie formy indywidualizacji toku studiów. Dla studentów osiągających szczególnie dobre wyniki w nauce istnieje możliwość studiowania według programu kształcenia mającego na celu rozszerzenie zakresu wiedzy w ramach studiowanego kierunku (specjalności) wraz z planem studiów ustalającym indywidualną organizację toku studiów i sposób jego realizacji. Dla

studentów znajdujących się w określonej sytuacji osobistej dostępna jest indywidualna organizacja studiów. Opiera się ona na sposobie realizacji planu studiów polegającym na ustaleniu indywidualnych zasad uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych i zaliczania przedmiotów objętych planem studiów. Odnosi się to w szczególności do osób niepełnosprawnych.

Alternatywne możliwości kształcenia studentów niepełnosprawnych umożliwiają prowadzącym zajęcia dobór metod nauczania wykorzystywanych w ramach wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, seminariów i lektoratów uzależniony od stopnia ich niepełnosprawności, w tym indywidualnej pracy z osobą niepełnosprawną (możliwość pracy ze studentem ze znacznym stopniem niepełnosprawności w ramach zajęć dodatkowych, najczęściej w wymiarze 10 godz.). Stosowane metody determinują efektywne rozwijanie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zawartych w kierunkowych efektach kształcenia szczegółowo określone w sylabusach z poszczególnych przedmiotów.

W Regulaminie studiów zawarte są postanowienia uwzględniające, m.in. warunki właściwej realizacji procesu dydaktycznego, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi. Studentom niepełnosprawnym, którym niepełnosprawność ogranicza możliwość pełnego uczestnictwa w zajęciach i przystąpienia do zaliczeń i egzaminów w trybie ogólnie obowiązującym, przysługuje prawo do składania wniosków o zastosowanie alternatywnych rozwiązań umożliwiających studiowanie, w tym także składanie egzaminów i uzyskiwanie zaliczeń w formie dostosowanej do ich możliwości. Po konsultacjach z Pełnomocnikiem Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych ustalane są formy zaliczania i egzaminowania dla studentów niepełnosprawnych studiujących na Wydziale zgodnie z uchwałą Senatu UwB w sprawie Zasad wprowadzania i stosowania alternatywnych rozwiązań ułatwiających studiowanie studentom niepełnosprawnym Uniwersytetu w Białymstoku. Zmiana formy zaliczania ma na celu wyeliminowanie przeszkód wynikających z typu i stopnia niepełnosprawności danej osoby w weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia przypisanych danemu rocznikowi studentów. Dostosowanie formy uczestnictwa w zajęciach, uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów nie prowadzi do zmniejszania wymagań merytorycznych w stosunku do studenta niepełnosprawnego. Studenci ze znacznym stopniem niepełnosprawności mogą ubiegać się o asystenta, którego zadaniem jest pomoc osobie niepełnosprawnej. Na początku roku akademickiego organizowane jest spotkanie wszystkich pracowników Wydziału z Pełnomocnikiem Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, na których są omawiane m.in. zasady postępowania z osobami niepełnosprawnymi.

Studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z kilku form wsparcia ze strony nauczycieli akademickich. Należy do nich konsultacje, udział w działalności kół naukowych oraz opieka ze strony wyznaczonych pracowników. Obowiązek prowadzenia konsultacji spoczywa na wszystkich pracownikach naukowo-dydaktycznych. W ich trakcie studenci mają możliwość uzyskania pomocy w zakresie realizacji efektów kształcenia przyjętych dla przedmiotu prowadzonego przez danego nauczyciel akademickiego. Konsultacje mogą w szczególności służyć do wyrównywania wiedzy i umiejętności dla studentów, którzy z różnych przyczyn nie mogli uczestniczyć w zajęciach. Wsparcie w zakresie rozwijania indywidualnych potrzeb naukowych studentów odbywa się w ramach funkcjonujących na Wydziale kół naukowych. Ważną rolę w tym zakresie rozwiązywania problemów wynikających z relacji student-pracownik naukowo-dydaktyczny bądź administracyjny odgrywają opiekunowie roczników. Studenci mogą zgłaszać wszelkie wątpliwości, sugestie i potrzeby w zakresie prowadzenia procesu kształcenia.

Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym wyrazili bardzo opinie na temat wsparcia dydaktycznego otrzymywanego do nauczycieli akademickich. Pozytywnie została oceniona dostępność nauczycieli poza zajęciami, jak również metody dydaktyczne nauczycieli akademickich, które są zorientowane na potrzeby studentów (w opinii studentów, co rozumieją

poprzez dyskutowanie ważnych dla nich kwestii, dostęp do informacji na temat kursu i materiałów oraz ciekawego sposobu prowadzenia zajęć). Jednocześnie studenci podkreślają, że nie otrzymują informacji zwrotnej na temat swoich postępów od nauczycieli akademickich, co dotyczy nawet braku informacji dla studenta dotyczącej osiągnięcia efektów kształcenia stwierdzonym na podstawie zaliczenia przedmiotu. Studenci doceniają praktyczne przygotowanie dydaktyków i sami oczekują jak największego własnego praktycznego zaangażowania w zajęcia. Jak wykazała rozmowa ze studentami oraz przedstawicielami kół naukowych, studenci nie są zaangażowani w badania naukowe w trakcie zajęć i mogą się rozwijać w tym zakresie jedynie poza zajęciami.

2.2.

Ogólne zasady dokonywania oceny pracy studentów i ich postępów w nauce wynikają z rozstrzygnięć zawartych w Regulaminie studiów. Szczegółowy opis metod stosowanych do sprawdzania i oceniania każdego efektu kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych zawierają sylabusy przedmiotów. Metody te są odpowiednio zróżnicowane i dostosowane do rodzaju poszczególnych zajęć. Ich kompleksowość przejawia się w sprawdzaniu i ocenianiu efektów kształcenia osiągniętych przez studentów w trakcie studiów i na zakończenie procesu kształcenia. Do najczęściej stosowanych należą: egzamin, projekt, udział w dyskusji, analiza przypadków, prezentacje multimedialne, prace pisemne, kolokwium, zaliczenie końcowe - pisemne, aktywność na zajęciach, praca domowa, projekt, uczestnictwo w dyskusji, ocena pracy zespołowej, praca domowa, referat, zaliczenie na podstawie dziennika praktyk i pisemnego raportu z praktyk.

Prowadzący przedmiot podczas pierwszych zajęć informuje studentów o jego treściach programowych, literaturze obowiązkowej i uzupełniającej, sposobach kontaktowania się z wykładowcą i terminach konsultacji, zasadach oceny postępów w nauce, w tym terminach sprawdzianów oraz terminach złożenia pisemnych opracowań, jeśli takie opracowania są wymagane. W trakcie semestru informacje te są dostępne w systemie USOS w sylabusie przedmiotu.

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest obecność na obowiązkowych zajęciach, terminowe składanie wymaganych prac przejściowych i pozytywnej oceny końcowej. Większość przedmiotów kończy się egzaminem. Informacje o terminach sprawdzianów i egzaminów są podawane do wiadomości studentów na co najmniej na dwa tygodnie przed ich przeprowadzeniem.

Zaliczenie ćwiczeń odbywa się w odniesieniu do większości przedmiotów w oparciu kilka sprawdzianów cząstkowych, przeprowadzonych w trakcie semestru oraz sprawdzian końcowy. Na niektórych przedmiotach warunkiem uzyskania zaliczenia jest również zdobycie odpowiedniej liczby punktów za aktywność podczas zajęć lub przygotowanie pisemnego opracowania w formie referatu lub projektu. Studenci mają prawo do uzyskiwania informacji zwrotnej na temat oceny uzyskanej z pracy pisemnej. Możliwości poprawy oceny niedostatecznej z zaliczenia bądź egzaminu określone są w Regulaminie studiów. Student ma zagwarantowaną możliwość jednokrotnego poprawienia kolokwium lub egzaminu. W przypadku kwestionowania bezstronności egzaminatorów lub osób prowadzących zajęcia student ma prawo wystąpienia do dziekana o przeprowadzenie egzaminu komisyjnego.

Zaliczenie przedmiotu składającego się z ćwiczeń i wykładu wymaga uzyskania zaliczenia z ćwiczeń przed przystąpieniem do egzaminu końcowego. Większość egzaminów przeprowadzana jest w formie pisemnej z pytaniami otwartymi bądź testowymi.

Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia weryfikują także stopień przygotowania do prowadzenia badań – w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia oraz udziału w badaniach – w przypadku studentów studiów drugiego stopnia.

Następuje to w wyniku oceny wiedzy studentów związanej z badaniami naukowymi oraz umiejętności i kompetencji niezbędnych w odniesieniu do tej działalności.

Do formułowania oceny stosowana jest tradycyjna skala od 2,0 do 5,0 z ocenami połówkowymi. Uzyskanie minimum 50% punktów możliwych do zdobycia najczęściej jest uważane za opanowanie danego efektu na ocenę dostateczną. Uzyskanie przez studenta oceny 3,0 jest warunkiem osiągnięcia przez niego efektów kształcenia na poziomie minimalnym.

Rodzaje, tematyka i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych, jakie są sporządzane przez studentów pierwszego i drugiego stopnia studiów są zgodne z koncepcją i efektami kształcenia przyjętymi dla ocenianego kierunku studiów. Pozwalają one na skuteczną weryfikację założonych efektów kształcenia, dotyczących wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Prowadzący zajęcia przekazują studentom informacje na temat szczegółowych sposobów weryfikacji efektów, zasad ich oceniania oraz terminów i sposobów ogłoszenia wyników, a także zasad, terminów i sposobów poprawienia w przypadku nieosiągnięcia założonych efektów. Wszystkie powyższe zasady są zamieszczone w sylabusach przedmiotów. Dobór rodzajów i metodyka prac etapowych i egzaminacyjnych uzależniony jest od rodzaju prowadzonych zajęć (wykłady, ćwiczenia, lektoraty) i przedmiotów. Ma za zadanie w sposób kompleksowy zapewnić skuteczną realizację zakładanych celów przedmiotu.

Sposób sprawdzania efektów kształcenia osiągniętych przez studentów na praktykach zawodowych dokonywany jest w oparciu o ocenę trafności doboru miejsca odbywania praktyki przez opiekuna, weryfikację informacji zawartych w dzienniku praktyk potwierdzonych wpisami ze strony podmiotu przyjmującego na praktykę oraz przeprowadzenie rozmów na temat odbytych praktyk celem weryfikacji założonych efektów kształcenia. Rozmowa przeprowadzana jest z Opiekunem praktyki dla danego kierunku studiów. Ponadto studenci składają raport z realizowanych praktyk, w którym opisują zakres wykonywanych prac oraz kompetencje uzyskane w wyniku odbycia praktyki. Wyniki dokumentowane są poprzez wpis opiekunów praktyk w Dziennikach praktyk oraz wstawienie oceny do USOS.

Efekty kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej realizowane są głównie na seminariach dyplomowych. Ocena ich osiągnięcia następuje na podstawie oceny aktywnego uczestnictwa w zajęciach, umiejętności sformułowania problemu badawczego, przygotowania koncepcji pracy, umiejętności gromadzenia materiałów i ich opracowania, wyciągania wniosków. Efekty kształcenia odnoszące się do działalności badawczej realizowane na innych przedmiotach weryfikowane są najczęściej za pomocą oceny projektu przygotowanego w formie pisemnej samodzielnego (grupowego) zrealizowanego na podstawie samodzielnie (grupowo) zebranych danych empirycznych, projektu przygotowanego w formie prezentacji multimedialnej, udziału w dyskusji, referatu, sprawozdania, raportu.

Efekty kształcenia założone w odniesieniu do nauki języków obcych w zakresie opanowania słownictwa i gramatyki oraz posługiwania się nimi w mowie i piśmie weryfikowane są na podstawie wypowiedzi ustnych oraz z zastosowaniem testów cząstkowych, esejów, wypracowań, raportów pisemnych, prezentacji multimedialnych, referatów.

Studenci studiów pierwszego i drugiego stopnia przygotowują dyplomowe. Tematyka i metodyka prac dyplomowych jest związana ze specjalnościami prowadzonymi na ocenianym kierunku studiów. Tematyka prac dyplomowych ustalana jest z uwzględnieniem zainteresowań studentów, potrzeb praktyki gospodarczej i kompetencji badawczych nauczycieli prowadzących seminaria. Metodyka prac dyplomowych nastawiona jest na osiągnięcie następujących kompetencji badawczych: znajomości metodologii badań oraz konstrukcji pracy licencjackiej, umiejętności analizy materiałów źródłowych, oceny i selekcji materiałów i danych, umiejętności formułowania problemu badawczego, znajomości i rozumienia zasad etyki w pracy naukowo-badawczej, umiejętności pisanie tekstu o charakterze naukowym. W przypadku studiów drugiego stopnia dodatkowo wymaga się posiadania pogłębionej wiedzy z

tematyki, z której przygotowywana jest praca magisterska, umiejętności formułowania hipotezy badawczej, umiejętności wyboru narzędzi badawczych służących przygotowaniu empirycznej części pracy dyplomowej.

Sprawdzanie i ocena stopnia realizacji efektów kształcenia mają charakter przejrzysty. Są one prowadzone w oparciu o jednolite w odniesieniu do wszystkich studentów zasady określone w *Regulaminie studiów* oraz sylabusach przedmiotów. Sylabusy wskazują zasady i kryteria oceny. Podstawową rolę w tym procesie odgrywają nauczyciele akademicy prowadzący poszczególne przedmioty. Weryfikacja wiedzy i umiejętności studentów w procesie dyplomowania dokonuje się w przypadku oceny prac z udziałem promotora i recenzenta, a w przypadku egzaminu dyplomowego z udziałem przewodniczącego komisji, promotora i recenzenta. W opinii studentów ocenianie jest sprawiedliwe i nie jest dyskryminujące na żadnym z przedmiotów. Studenci deklarują, że na wielu przedmiotach otrzymują oni informację zwrotną od wykładowców na temat swoich osiągnięć, jednak nie jest to regułą, ani procedurą obecną na Wydziale. Wedle studentów częstą metodą zaliczenia przedmiotu są wspólne prace projektowe.

Sprawdzenia i oceny efektów kształcenia dokonują nauczyciele akademicy prowadzący poszczególne przedmioty. Dobór prowadzących zajęcia oparty na dorobku naukowym w zakresie danego przedmiotu przekłada się na posiadanie kompetencji merytorycznych do weryfikacji efektów kształcenia. Odnosi się to w szczególności do procesu dyplomowania i kryteriów doboru promotorów i recenzentów oceniających prace dyplomowe na podstawie posiadanych kwalifikacji naukowych.

Sposoby postępowania w sytuacjach konfliktowych dotyczących sprawdzania i oceny efektów kształcenia określone zostały w *Regulaminie studiów*. Określają one prawa i obowiązki studenta oraz możliwości odwoływania się od ocen z zaliczeń i egzaminów. Nauczyciele akademicy reagują przy tym na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. Weryfikacji prac dyplomowych dokonuje się w Otwartym Systemie Antyplagiatowym. Postępowanie w tym zakresie prowadzone jest w oparciu o *Zarządzenie nr 3 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie zasad weryfikacji pisemnych prac dyplomowych w ramach obowiązujących w Uniwersytecie w Białymstoku procedur antyplagiatowych*.

Regulamin studiów i inne przepisy wewnętrzne obowiązujące w Uniwersytecie zapewniają studentom równe traktowanie w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Uwzględniane są przy tym potrzeby osób niepełnosprawnych. Po zakończeniu każdego semestru w zakładach katedrach przeprowadzana jest analiza wyników nauczania na podstawie rozkładu ocen z poszczególnych przedmiotów oraz wyników badań ankietowych dotyczących kadry naukowo-dydaktycznej przeprowadzanych wśród studentów. W przypadku wystąpienia nieprawidłowości kierownik jednostki przeprowadza rozmowę z pracownikiem. Dokonywana jest analiza przyczyn zaistniałej sytuacji w celu wypracowania właściwych rozwiązań np. zmiana, czy też wprowadzenie nowych metod dydaktycznych stosowanych w ramach danego przedmiotu. Kierownik jednostki może przeprowadzić też dodatkowe hospicje zajęć pracownika.

Podstawowym kanałem przekazywania studentom informacji na temat kryteriów, metod i wyników oceny osiągnięcia przez nich efektów kształcenia jest system USOS. Podstawą określającą zasady jego funkcjonowania jest *Zarządzenie nr 18 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 sierpnia 2011 r. w sprawie prowadzenia w Uniwersytecie w Białymstoku dokumentacji przebiegu studiów z wykorzystaniem Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów*. System ten służy do dokumentowania ocen studentów oraz generowania i drukowania protokołów zaliczeń i egzaminów z poszczególnych przedmiotów.

Organizacja roku akademickiego określana jest corocznie w zarządzeniu rektora. Uwzględnia ona w szczególności terminy sesji egzaminacyjnych i poprawkowych.

Szczegółową organizację roku akademickiego i harmonogramy sesji egzaminacyjnych na poszczególnych kierunkach i latach studiów prowadzonych na wydziale ustala dziekan w porozumieniu z wydziałowym samorządem studentów. Harmonogram zajęć dydaktycznych wskazuje na relatywnie duże obciążenie studentów w trakcie jednego dnia, zwłaszcza na studiach niestacjonarnych. Brakuje przy tym dłuższej przerwy w trakcie dnia na spożycie posiłku obiadowego. Liczba egzaminów nie może przekroczyć ośmiu w roku akademickim, a pięciu w jednej sesji egzaminacyjnej. Terminy zaliczeń i egzaminów ustalane są i podawane do wiadomości studentów przez prowadzących zajęcia. Szczegółowe rozwiązania w zakresie sprawdzania i oceny efektów kształcenia zawarte są w *Regulaminie studiów*. Są one prawidłowe z punktu widzenia przejrzystości i skuteczności sprawdzania i oceny realizacji założonych efektów kształcenia.

Organizacja procesu weryfikacji efektów kształcenia w przypadku zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz stosowane w tym celu metody są zgodne z wymaganiami określonymi w przepisach. Egzaminy przeprowadzane w siedzibie uczelni przy bezpośrednim udziale nauczyciela i studentów.

2.3.

Warunki i tryb rekrutacji na studia pierwszego i drugiego stopnia na poszczególnych kierunkach studiów określone zostały w uchwale nr 1686 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 25 lutego 2015 roku. Zgodnie z treścią tej uchwały w postępowaniu kwalifikacyjnym dla kandydatów na studia pierwszego stopnia wymagane jest posiadanie świadectwa dojrzałości. W postępowaniu kwalifikacyjnym na kierunek ekonomia pod uwagę brane są wyniki egzaminu maturalnego z następujących przedmiotów: matematyka, wiedza o społeczeństwie, geografia i historia.

Kandydaci na studia drugiego stopnia muszą wykazać się posiadaniem dyplomu ukończenia studiów I stopnia. W postępowaniu kwalifikacyjnym brane były pod uwagę: ocena na dyplomie ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunkach należących do obszaru nauk społecznych oraz średnia arytmetyczna ocen ze studiów.

Rekrutacja kandydatów na studia pierwszego i studia drugiego stopnia prowadzona jest przez Internetową Rejestrację Kandydatów. Rejestracja internetowa dostępna jest przez całą dobę w okresie rejestracji, wynikającym z harmonogramu rekrutacji, w trybie umożliwiającym rejestrację i modyfikację dokonanych wpisów. Poza tym okresem rejestracja internetowa działa w trybie informacyjnym (tylko do odczytu). Rejestracja kandydata poprzez system IRK jest warunkiem przystąpienia do postępowania kwalifikacyjnego.

Wszyscy kandydaci umieszczani są na liście rankingowej. O przyjęciu decyduje pozycja na tej liście wynikająca z kryteriów rekrutacji. Postępowania kwalifikacyjnego nie różnicuje się w zależności od trybu studiów.

Stosowane w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów zasady rekrutacyjne są przejrzyste. Stwarzają one możliwość selekcji i doboru kandydatów ze względu na posiadaną przez nich wiedzę i umiejętności pozwalające na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają wszystkim kandydatom równe szanse podjęcia studiów na ocenianym kierunku studiów.

Zasady dyplomowania zostały określone w Regulaminie studiów Uniwersytetu w Białymstoku. Rada Wydziału Ekonomii i Zarządzania dokonała ich uszczegółowienia ustalając wewnętrzne procedury związane z przygotowaniem prac dyplomowych, ich złożeniem oraz odbyciem egzaminu dyplomowego. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest: zaliczenie objętych planem studiów przedmiotów i zdanie obowiązujących egzaminów oraz spełnienie innych wymagań przewidzianych planem studiów, a tym samym uzyskanie wymaganej planem studiów liczby punktów ECTS, złożenie pracy dyplomowej, uzyskanie pozytywnych ocen z pracy dyplomowej (promotora i recenzenta). Egzamin dyplomowy

odbywa się przed komisją powołaną przez Dziekana i w terminie przez niego określonym. Egzamin dyplomowy na studiach pierwszego stopnia składa się z dwóch części. W części pierwszej student dokonuje krótkiej prezentacji podjętego problemu badawczego, celu pracy, jej zakresu i uzyskanych rezultatów oraz odpowiada na pytanie komisji dotyczące przedmiotu pracy dyplomowej. W drugiej części egzaminu student losuje jedno pytanie z zestawu pytań na egzamin dyplomowy. Komisja w trakcie egzaminu może formułować dodatkowe pytania. Z każdej części egzaminu dyplomowego Komisja wystawia ocenę. Procedura egzaminu dyplomowego na studiach drugiego stopnia składa się z dwóch części. W części pierwszej student przedstawia problem badawczy, cel pracy, zastosowane metody badawcze i wyniki badań oraz odpowiada na pytanie Komisji dotyczące pracy. W drugiej części egzaminu student losuje jedno pytanie z listy. Komisja w trakcie egzaminu może formułować dodatkowe pytania. Z każdej części egzaminu dyplomowego Komisja wystawia ocenę. Wynik egzaminu ustala Komisja na podstawie ocen otrzymanych z poszczególnych części egzaminu. Studenci ocenili pozytywnie proces dyplomowania, doceniając seminaria dyplomowe oraz wsparcie promotorów podczas pisania prac dyplomowych. W ich opinii problemem jest jednak sposób zapisywania się na seminaria dyplomowe, których nowy, internetowy sposób rekrutacji, sprawił, że nie był do końca dopracowany i zdarzały się błędy techniczne.

Ostateczny wynik studiów wylicza się jako sumę: 0,7 średniej arytmetycznej ocen z egzaminów i ocen końcowych z przedmiotów niekończących się egzaminem, z uwzględnieniem ocen niedostatecznych; 0,2 oceny pracy dyplomowej; 0,1 oceny egzaminu dyplomowego. W dyplomie ukończenia studiów wyższych wpisuje się ostateczny wynik studiów zgodnie z zasadą: do 3,40 – dostateczny; od 3,41 do 3,80 – dostateczny plus; od 3,81 do 4,20 – dobry; od 4,21 do 4,60 – dobry plus; od 4,61 do 5,00 – bardzo dobry.

Zakres tematyczny prac dyplomowych, rodzaje stosowanych w nich metod badawczych, zakres problemowy egzaminu dyplomowego oraz zasady wystawiania oceny ukończenia studiów zapewniają weryfikację założonych efektów kształcenia.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza formalnym systemem kształcenia oraz sposób powoływania i tryb działania komisji weryfikujących efekty uczenia się zostały uregulowane w *Uchwale Senatu UwB nr 1769 z dnia 29 czerwca 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie w Białymstoku*.

W okresie objętym akredytacją nie było przypadku konieczności potwierdzania efektów zdobytych poza szkolnictwem wyższym

Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów zapewniają zainteresowanym osobom dostęp do kompletnych i aktualnych informacji na temat wymagań stawianych w postępowaniu kwalifikacyjnym na studia, zasad potwierdzania efektów kształcenia oraz uzyskiwanych kwalifikacji. Podstawowym kanałem dostępu do tych informacji są strony internetowe uczelni i wydziału.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Plan studiów ma prawidłową strukturę opartą na modułach obejmujących właściwie dobrane grupy przedmiotów. Wymiar czasowy całych studiów, modułów i poszczególnych przedmiotów jest właściwy i pozwala na realizację założonych efektów kierunkowych i przedmiotowych. Sekwencja przedmiotów jest właściwa i uwzględnia w szczególności zachodzące pomiędzy nimi powiązania przekazu wiedzy i kształtowania umiejętności. Dla każdego z przedmiotów dokonano kalkulacji nakładu pracy niezbędnego dla osiągnięcia założonych dla niego efektów kształcenia i wyrażono ten nakład w formie punktów ECTS. Wszystkie te elementy zostały w sposób symetryczny uwzględnione dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, z uwzględnieniem mniejszej liczby godzin dla całych studiów oraz

poszczególnych przedmiotów w ramach tych ostatnich, a także zastąpieniem zajęć w ramach bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem większym nakładem pracy własnej.

Formy prowadzenia zajęć, a w szczególności ich struktura są właściwe z punktu widzenia ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Zajęcia wykładowe stanowią nieco ponad połowę łącznego wymiaru czasowego zajęć. Liczebność grup studenckich na zajęciach wykładowych i ćwiczeniowych jest odpowiednia z punktu widzenia możliwości wykorzystywania aktywnych form kształcenia i realizacji założonych efektów kształcenia.

Praktyki zawodowe są integralnym elementem planu studiów. Realizowane są we właściwym dla ogólnoakademickiego profilu kształcenia wymiarze czasowy. Programy praktyk umożliwiają osiągnięcie założonych dla nich efektów kształcenia. System wsparcia studentów w zakresie realizacji praktyk jest zorganizowany i funkcjonuje prawidłowo. Zaliczanie praktyk na podstawie wykonywanej pracy zawodowej odpowiada warunkowi jej zgodności z efektami kształcenia dla praktyki zawodowej.

Harmonogram zajęć powinien uwzględniać dłuższe przerwy, które umożliwiłyby studentom spożycie posiłków i odpoczynek. Szczególnie jest to istotny postulat dla studentów studiów niestacjonarnych.

Na ocenianym kierunku studiów prowadzone są zajęcia z zastosowaniem metod i technik kształcenia na odległość. Ich zakres jest niewielki i dotyczy po kilku przedmiotów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Wymiar godzin e-learningu w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów nie przekracza 40 %. Egzaminy z tych przedmiotów odbywają się w siedzibie uczelni.

Treści programowe realizowane w ramach poszczególnych przedmiotów są dobrane prawidłowo z punktu widzenia założonych dla nich efektów kształcenia. Uwzględniają one aktualny stan wiedzy. Treści programowe dla języka obcego są w niezbędnym zakresie ukierunkowane na znajomość języka specjalistycznego z zakresu kierunku studiów. Treści kształcenia dla całych studiów tworzą kompleksowy i spójny zestaw zagadnień odpowiadających założonym efektom kształcenia.

Metody kształcenia stosowane w ramach poszczególnych przedmiotów są prawidłowo dobrane z punktu widzenia możliwości realizacji założonych efektów kształcenia. Pozwalają one w szczególności na przygotowanie studentów studiów pierwszego stopnia do prowadzenia badań oraz udział w badaniach studentów drugiego stopnia. Podstawową rolę w tym zakresie odgrywają proseminaria i seminaaria dyplomowe. Studenci opanowują w ich trakcie warsztaty naukowe a część z nich przeprowadza w ramach przygotowania pracy dyplomowej własne badania empiryczne.

Studenci mają możliwość korzystania z indywidualizacji metod kształcenia poprzez wybór specjalności, seminarium dyplomowego oraz na zasadach indywidualnego planu studiów bądź indywidualnej organizacji studiów. W szczególności osoby niepełnosprawne mają zapewniony dostęp do rozwiązań organizacyjnych związanych z procesem kształcenia dostosowanych do ich potrzeb.

Metody sprawdzania i oceny realizacji efektów kształcenia są dostosowane do charakteru przedmiotów i w sposób prawidłowy określone w ich sylabusach. Prawidłowo prowadzona jest weryfikacja efektów kształcenia odnoszących się do praktyk zawodowych. Dokonują jej opiekunowie praktyk w oparciu o rozmowę ze studentem oraz dokumentację przedstawianą przez studentów i potwierdzaną przez zakład pracy.

Weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia założonych dla poszczególnych przedmiotów przeprowadzana zarówno na bieżąco, jak i na koniec realizacji przedmiotu. Dokonuje się jej z reguły w oparciu o pisemne formy sprawdzianów i egzaminów. Analiza informacji zawartych w sylabusach oraz przegląd udostępnionych prac przejściowych i etapowych wskazują, że dominują przy tym sprawdziany oparte na pytaniach testowych bądź opisowych pozwalających jedynie na weryfikację wiedzy studentów. Końcowa weryfikacja

efektów kształcenia dokonywana jest w ramach systemu dyplomowania. Tematyka prac dyplomowych jest zgodna z dyscyplinami nauki, do których zostały odniesione efekty kształcenia. Analiza losowo dobranych prac dyplomowych wskazuje, że ich struktura jest dostosowana do ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Zawierają one stosunkowo silnie rozbudowane części teoretyczne oparte na przeglądzie literatury przedmiotu, niestety głównie książkowej, przy znikomym wykorzystaniu artykułów z czasopism specjalistycznych.

Studenci kierunku zarządzanie wykazują aktywność naukową przejawiającą się w publikowaniu referatów i artykułów, udziale i organizacji w konferencjach naukowych i seminariach oraz innych przedsięwzięciach o charakterze naukowym. Jednak ich stopień zaangażowania w projekty badawcze, w szczególności realizowane dla otoczenia gospodarczo-społecznego, mógłby być większy.

Proces sprawdzania i oceny efektów kształcenia jest właściwie uregulowany w aktach wewnętrznych uczelni. Opiera się on na standardowych rozwiązaniach stosowanych w szkolnictwie wyższym i zapewnia w szczególności równe traktowanie, przejrzystość i bezstronność postępowania w tym zakresie oraz umożliwia rozwiązywanie sytuacji konfliktowych. Studenci mają dostęp do informacji zwrotnej na temat wyników ocen bezpośrednio u prowadzących zajęcia bądź przez system informatyczny.

Rekrutacja kandydatów na studia pierwszego i drugiego stopnia oparta jest na kryteriach umożliwiających weryfikację i selekcję z punktu widzenia posiadania wiedzy i umiejętności niezbędnych dla osiągnięcia efektów kształcenia zakładanych dla danego poziomu studiów.

Zasady dyplomowania określone są w regulacjach wydanych na poziomie uczelni oraz wydziału. Uwzględniają one wszystkie etapy procesu dyplomowania (obsada seminariów, określenie tematu pracy dyplomowej, przygotowanie metodyczne seminarzystów, ocena pracy i egzamin dyplomowy) a stosowane rozwiązania pozwalają na osiągnięcie związanych z tym elementem studiów efektów kształcenia.

Uczelnia wprowadziła adekwatne regulacje odnoszące się do identyfikacji efektów kształcenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym i poza systemem studiów. Informacje na ich temat są aktualne, kompletne i w łatwy sposób dostępne dla zainteresowanych osób, zwłaszcza w wersji elektronicznej.

Zalecenia

- W ramach weryfikacji realizacji efektów kształcenia (prace przejściowe, egzaminy) zwiększyć zakres weryfikacji umiejętności w oparciu o zadania, projekty itp.
- Zwiększyć wagę części empirycznej prac dyplomowych i wymagać ich przygotowania w oparciu o szerszy zakres badań prowadzonych przez studenta

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zapewniony przez obowiązujące procedury w Uczelni. Aktem normatywnym zawierającym procedury pozwalające na zatwierdzenie, monitorowanie i

okresowy przegląd programu kształcenia są *Uchwały w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu określających zasady tworzenia programów kształcenia dla określonych kierunków, profili i poziomów kształcenia studiów wyższych* (Uchwała Nr 1560 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku (UwB) z dnia 23 kwietnia 2014 r., Uchwała Nr 1739 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku (UwB) z dnia 27 maja 2015 r. oraz Uchwała Nr 2015 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku (UwB) z dnia 22 lutego 2015 r.).

W procesie zmian w programach kształcenia na ocenianym kierunku studiów ważną rolę pełnią pracownicy prowadzący zajęcia, w tym pracownicy będący tzw. koordynatorami przedmiotów. Przykładem sugestii wprowadzenia zmian w programach jest zmiana:

- formy i wymiaru godzin wykładów i ćwiczeń przedmiotów matematyka i statystyka;
- uzupełnienie programu studiów na kierunku zarządzanie przedmiotów realizujących takie cele jak poznanie metod optymalizacyjnych jedno – i wielokryterialnych, oraz teorii gier.

Programy kształcenia, w tym ich przeglądy są dyskutowane na posiedzeniach WZJK. Powyższe dyskusje pozwalają nie tylko na opracowanie treści programowych ale również wskazanie właściwego sposobu ich realizacji, przy uwzględnieniu potencjału kadrowego i dydaktycznego jednostki oraz bazy laboratoryjnej. Na tym etapie uwzględniane są propozycje i opinie interesariuszy zewnętrznych (pracodawcy oraz opiekunowie praktyk) dotyczące kształtu programu studiów. Przykładem współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w obszarze zmian w programach studiów jest spotkanie tzw. Rady Eksperckiej kierunku zarządzanie. Efektem tego spotkania były sugestie wprowadzenia specjalistycznych przedmiotów w języku angielskim.

Sugestie zmian w programach studiów na kierunku zarządzanie również były inicjowane przez nauczycieli akademickich pracujących w ramach poszczególnych zakładów np. Zakład Ekonometrii i Statystyki. Nauczyciele akademicy powyższego Zakładu zwracali uwagę na rozważenie możliwości przeniesienie przedmiotu statystyka matematyczna ze studiów na poziomie II stopnia na studia I stopnia. również zwrócono uwagę na doprecyzowanie treści sylabusu dla przedmiotu badania marketingowe, który jest prowadzony w ramach ocenianego kierunku studiów.

Jak wynika z przeprowadzonych rozmów podczas spotkanie z przedstawicielami WZJK, były prowadzone rozmowy z przedstawicielami różnych grup interesariuszy, ankietyzacja oraz konsultacje np. z Główną Izbą Handlową w sprawie ewentualnych zmian w programach studiów na ocenianym kierunku studiów.

Za wprowadzenie zmian w kartach przedmiotów (sylabusach) w wyniku korekt jest odpowiedzialny koordynator kierunku.

Opracowana propozycja programu kształcenia przekazywana jest Wydziałowemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia oraz Samorządowi Studentów. Po uzyskaniu pozytywnej opinii ww. organów, efekty kształcenia dla danego kierunku, profilu i poziomu kształcenia podlegają zatwierdzeniu przez Radę Wydziału (na poziomie Wydziału) a kolejno przez Senat Uczelni (na poziomie Uczelni).

Wpływ opinii absolwentów na zmiany w programach studiów jest znikomy, bowiem zwrotność takich ankiet jest śladowa (w roku akademickim 2015/2016 – 9 ankiet na kierunku zarządzanie), a w treści ankiety brak jest pytania które pozwoliłoby na sugestie dotyczące zmian w programach. Absolwenci mają możliwości wypowiedzieć się tylko w zakresie kształcenia języków obcych.

Podstawą do wprowadzenia ewentualnych zmian w programach studiów bądź sposobie jego realizacji jest analiza przez ZJK oceny przebiegu procesu dydaktycznego. Wnioski jakie zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonej oceny są następujące: konieczność zmiany (korekty) treści sylabusu. Następnie zasugerowano zmianę dotyczącą przedmiotów 45 godzinnych i wprowadzenia podziału na 15 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń w celu

poprawy możliwości weryfikacji założonych w ramach przedmiotu efektów kształcenia. Wprowadzenie do planu studiów na wszystkich kierunkach studiów na poziomie studiów drugiego stopnia, w tym na kierunku zarządzanie przedmiotów ochrona własności intelektualnej, język obcy – specjalistyczny warsztat językowy, technologia informacyjna II. Wprowadzenie powyższych zmian podyktowane było zmianą przepisów prawa.

Konsekwencją wprowadzanych zmian jest przegląd sylabusów i ich ujednoczenie. Kolejno w rozpisaniu nakładu pracy studenta należy uwzględnić godziny na konsultacje, egzamin. Również zwrócono uwagę na konieczność sprawdzania czy wpisywane efekty kształcenia w sylabusie są zgodne z efektami zawartymi w metryce. Przegląd sylabusów i metrycy wykazał, że niektóre przedmioty zawierają zbyt dużą liczbę efektów. Inne nieprawidłowości, które wykryte w wyniku przeglądu sylabusów to: ich niekompletność, niezrozumienie zasad formułowania przedmiotowych efektów kształcenia oraz sposobów ich weryfikacji, błędne określenie nakładu pracy studenta lub brak sylabusów, co utrudnia dostęp studentów do informacji na temat stosowanych zasad oceniania.

Nad zapewnieniem dostępu studentów do literatury wskazanej w sylabusach czuwa pracownik biblioteki. Pracownik ten sporządza rokrocznie sprawozdanie z działalności Biblioteki Wydziału Ekonomii i Zarządzania, w którym wykazuje min. jakie są zgromadzone zbiory, skala udostępniania tych zbiorów oraz wydatki w roku sprawozdawczym.

Powyższe analizy są dokonywane w oparciu o zgromadzony materiał, tj. ankiety studenckie, oceny uzyskiwanych przez studentów wyników w nauce, hospitacje zajęć, opinie samorządu studenckiego, przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego i pracodawców, przegląd kart informacyjnych przedmiotów (sylabusy).

Doskonalenie oraz dbałość o realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów zapewniona jest poprzez ocenę procesu dydaktycznego. Narzędziem wykorzystywanym do przeprowadzenia powyższej oceny w pewnym zakresie jest np. ankieta studencka tzw. ankieta ewaluacyjna. Powyższa ankieta mogłaby posłużyć doskonaleniu programu np. poprzez dodanie pytania otwartego dotyczącego sugestii zmian w programach. Zatwierdzenie programów wymaga pozytywnej oceny Samorządu Studenckiego. Na ocenianym kierunku studiów konsekwencją prowadzonych konsultacji ze studentami w sprawie zmian w programie studiów było np. zwiększenie liczby godzin z przedmiotów.

Zmiany w programach studiów na ocenianym kierunku uwzględniają takie aspekty jak: potrzeby otoczenia gospodarczego w tym rozwijającego się i zmieniającego zarazem sektora gospodarki kraju.

Wnioski ZJK, wraz z zaleceniami działań mających na celu poprawę jakości procesu kształcenia przekazywane są Radzie Wydziału. Jak wynika z przeprowadzonych rozmów i dokumentacji przedmiotem obrad Rady Wydziału (RW) było przyjęcie programu studiów.

Zgodnie z dokumentacją przedstawioną w toku wizytacji programy studiów są konsultowane z samorządem studenckim. W Wydziałowym Zespole ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia zasiada delegowany przez samorząd przedstawiciel studentów, jak również są obecni w komisjach programowych działających na poszczególnych kierunkach studiów. Dodatkowo łącznikiem pomiędzy administracją studiów, a studentami jest opiekun rocznika, a także starości poszczególnych lat. W opinii przedstawicieli studentów postulaty studenckie są brane przez uwagę przez Zespół, na podstawie ze studentami i samorządem studenckim, a także po zapoznaniu się z dokumentacją spotkań można powiedzieć, że studenci są dość aktywnie zaangażowani w działalność dydaktyczną w jednostce. W opinii studentów władze dziekańskie są nastawione partnersko wobec studentów (studenci oraz samorząd szczególnie podkreślają pozytywne zmiany w podejściu władz dziekańskich, które zostały wprowadzone w ciągu ostatnich miesięcy, dotyczą one przede wszystkim zaangażowania studentów w procesy decyzyjne i zwracanie uwagi na postulaty studenckie w programach studiów czy infrastrukturze uczelni).

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w trakcie wizytacji, w jednostce nie prowadzi się żadnych działań monitorujących stopień osiągania efektów kształcenia, które uwzględniałyby udział studentów.

Monitorowanie systemu weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia odbywa się na podstawie ankiet studenckich, a także poprzez cykliczne spotkania studentów z władzami dziekańskimi (z rozmów ze studentami wynika, że tego typu rozmowy odbywają się jedynie ze studentami studiów stacjonarnych). Studenci mają możliwość wzięcia udziału w anonimowych badaniach ankietowych oceny jakości zajęć dydaktycznych przygotowywanych przez uczelnię, których wyniki są brane pod uwagę przy ocenie pracownika. Studenci nie są zaznajamiani z wynikami ani wnioskami z ankiet.

Analizą wyników zajmuje się WZZJK. Wyniki przekazywane są władzom dziekańskim, które z kolei przedstawiają je radzie Wydziału. Wydział nie podejmuje żadnych działań wyróżniających nauczycieli posiadających najlepsze wyniki w ankietach. Wyniki ankiet oceniających zajęcia i oceny pracowników nie są udostępniane studentom. Ocena zajęć przez studentów brana jest pod uwagę przy ocenie pracownika. Studenci nie mają dostępu do wyników ankiet. Uczelnia nie dokonuje oceny środków wsparcia studentów oraz zasobów materialnych wykorzystywanych w procesie kształcenia na wizytowanym kierunku.

Uczelnia przygotowała ankietę dla absolwentów dotyczącą ich losów zawodowych. Ankiety zawierają wiele ważnych pytań dotyczących przydatności procesu kształcenia do wymagań rynku pracy. Pytania pozwalają też na zidentyfikowanie kierunku studiów czy roku ukończenia uczelni przez absolwenta. Otrzymane wyniki podsumowano i zaprezentowano władzom Wydziału, jednak jednostka nie wykorzystwała ich w relacjach z partnerami lub do ewaluacji programu studiów.

Wszystkie prace dyplomowe w jednostce weryfikowane są za pomocą programu antyplagiatowego.

Wydziałowy zespół ds. Jakości przygotowuje obecnie ankiety ewaluacyjną dla pracodawców, która pozwoli im ocenić stopień przygotowania studentów do wykonywania pracy, min. poprzez ocenę ich kompetencji nabytych w trakcie studiów. Efektem tej ankiety mają być gotowe propozycje zmian w programie studiów. Wśród ważniejszych aktywności projakościowych na Wydziale należy zauważyć prowadzone (fakultatywne) szkolenia dla wykładowców z prezentacji dla studentów. Władze jednostki deklarują otwarcie na problemy studentów i branie ich pod uwagę przy ewaluacji prac pracowników. Jeżeli pojawiają się negatywne uwagi od studentów, kierownicy katedr są zobowiązani do rozmowy ze swoimi pracownikami.

Wydział stara się także badać satysfakcję studentów ze wsparcia administracyjnego studentów (dziekanatu, opiekuna rocznika), ewaluacja odbywa się na zasadzie ankiet papierowych i ma miejsce raz w roku.

3.2.

Publiczny dostęp do informacji

Wydział w ramach, którego prowadzone jest kształcenie na ocenianym kierunku studiów zapewnia publiczny dostęp do informacji o trybie i zasadach rekrutacji, programie kształcenia oraz warunkach jego realizacji. Na stronie internetowej Wydziału Ekonomii i Zarządzania UwB (www.weiz.uwb.edu.pl) dostępne są kompletne informacje związane z realizacją procesu kształcenia w różnych zakładkach. Informacje zawarte na tej stronie można podzielić na te, które są kierowane do: kandydatów na studia, studentów, absolwentów. Do tych informacji należą: informacje o programie kształcenia, oraz uznawaniu efektów kształcenia, o zasadach dyplomowania, oraz o systemie zapewnienia jakości na Wydziale. Treści programowe przedmiotów, zakładane efekty przedmiotowe kształcenia, sposoby ich weryfikacji, nakłady pracy studenta, literatura przedmiotu, sposoby zaliczenia przedmiotu zamieszczone są w

syllabusach dostępnych w systemie USOS. Aktualny harmonogram zajęć dydaktycznych dostępny jest w systemie USOS oraz na stronie internetowej dzięki praktycznej aplikacji programu Planista. Kompletność, aktualność i dostępność informacji na stronie internetowej Wydziału również podlega analizie podczas posiedzenia ZJK. Na jednym z tych posiedzeń ustalono, iż poprawy wymagają działania związane z uaktualnieniem informacji na wydziałowej stronie internetowej. Jednak nie wskazano o uaktualnienie jakich informacji była mowa.

Wszelkie dokumenty dotyczące studiów – programy, plany zajęć, regulaminy są publikowane na stronie internetowej Wydziału. Strona internetowa Wydziału oraz WD zawierają wystarczające informacje. Studenci są informowani o zasadach zaliczania na pierwszych zajęciach, a informacje te pokrywają się z treścią sylabusów, a sylabusy są powszechnie dostępne w sposób elektroniczny.

Wydział prezentuje na swojej stronie internetowej informacje dotyczące procesu kształcenia (poza sylabusami), pomocy materialnej, a także rekrutacji oraz opublikował na stronie internetowej wzór umowy ze studentami do czego zobowiązuje art. 160a. ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Jednostka nie bada poziomu satysfakcji studentów z dostępu do informacji.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, który funkcjonuje na Wydziale określa w sposób przejrzysty i uporządkowany postępowanie dotyczące monitorowania, oceny i doskonalenia programów kształcenia. W tym procesie uczestniczą różne grupy interesariuszy, w tym interesariusze wewnętrzni, tj. nauczyciele akademicy, studenci oraz przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego oraz pracodawcy. Należy stwierdzić, że podejmowane działania w zakresie monitorowania programów kształcenia i sposobu ich realizacji są prawidłowe. ZJK oraz Rada Wydziału analizuje informacje i materiały dotyczące programu pochodzące od różnych grup interesariuszy. Tak zgromadzony materiał pozwala na zróżnicowane badanie procesu kształcenia w tym program studiów. Konsekwencją prowadzonych działań jest formułowanie różnych propozycji lub zaleceń, będących podstawą zmian w programie studiów.

Jednostka posiada skutecznie działający system jakości kształcenia, który jest dobrze udokumentowany i ma wpływ na aktualizowanie treści programu studiów. Jednostka bada jedynie proces dydaktyczny, pomijając zasoby materialne, dostęp do informacji etc. Ankieta zawiera jednak wiele pytań, które nie mają szczególnego wpływu na proces dydaktyczny, pomijając kwestie metodologii nauczania i uczenia się. Wszelkie informacje dotyczące przebiegu dydaktycznego studiów zostały opublikowane na stronie internetowej uczelni.

Do mocnych stron można zaliczyć: dobrze funkcjonujący system, studenci mają możliwość zaangażowania w system, efektywnie działający system opiekunów roku, aktywne angażowanie studentów

Słabszą stroną jest niska responsywność studentów w ankietach oceniających

Dobre praktyki

- Powoływanie opiekuna roku, odpowiedzialnego za konkretny rocznik i jego problemy dydaktyczne, naukowe i socjalne.

Zalecenia

- System zapewniania jakości kształcenia powinien być jednakowo skuteczny wobec studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Ponieważ studenci studiów

niestacjonarnych są mniej obecni w systemie zapewniania jakości w jednostce, Wydział powinien podjąć kroki wobec tych studentów pozwalając im na aktywne włączenie się do wydziałowego systemu jakości.

- Jednostka powinna wdrożyć ankietowanie stopnia zadowolenia studentów z infrastruktury oraz z dostępem do stypendiów, informacji czy administracji.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

W załączniku 4 zostało szczegółowo przedstawione minimum kadrowe.

Każda z osób proponowanych do minimum kadrowego posiada zapewniający realizację programu studiów dorobek naukowy w dyscyplinie, do której odnoszą się efekty kształcenia określone dla kierunku zarządzanie. Oceniany kierunek studiów przyporządkowany jest do obszaru nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinach: nauki o zarządzaniu (dyscyplina wiodąca), finanse oraz ekonomia.

Struktura dorobku osób stanowiących minimum kadrowe w pełni odpowiada dyscyplinom, do których jest przyporządkowany kierunek studiów. Wszystkie osoby proponowane do minimum kadrowego posiadają dorobek naukowy w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych. 8 osób posiada dorobek w dyscyplinie nauk o zarządzaniu, 3 w dyscyplinie ekonomia oraz jedna w dyscyplinie ekonomia.

Dorobek naukowy pozostałych osób prowadzących zajęcia na kierunku jest zróżnicowany, odpowiadający profilowi ogólnoakademickiemu kształcenia na kierunku zarządzanie. Dorobek ten odpowiada również oferowanym specjalnościom. Struktura kwalifikacji pozostałych wykładowców jest różnorodna i uzupełniająca się i odpowiada w pełni treściom programu studiów, z uwzględnieniem treści poszczególnych specjalności.

Kompetencje kadry dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku w ocenie ZO PKA są dobre. Kompetencje merytoryczne kadry wynikają z dorobku publikacyjnego, tematyki prowadzonych badań oraz w wielu przypadkach, również z doświadczenia zawodowego.

W procesie dydaktycznym odzwierciedlenie mają również prowadzone przez nauczycieli akademickich badania naukowe m.in. poprzez uruchamianie specjalności, ofertę przedmiotów do wyboru, tematykę seminariów.

Przygotowanie kadry do prowadzenia zajęć dydaktycznych potwierdziły również hospitacje zajęć przeprowadzone podczas wizytacji. Na podstawie hospitacji zajęć można stwierdzić, że nauczyciele akademicy są dobrze przygotowani do prowadzenia zajęć, zarówno pod względem merytorycznym, jak również dydaktycznym.

W opinii ZO PKA uczelnia spełnia minimum kadrowe na studiach I i II stopnia ocenianego kierunku.

4.2.

Planowanie obsady dydaktycznej odbywa się według przyjętych zasad, wynikających ze sposobu planowania obciążeń na Wydziale. Przedmioty z programu studiów przypisane są do poszczególnych Katedr/Zakładów. Osobami bezpośrednio decydującymi o obsadzie przedmiotu są kierownicy tych jednostek, którzy przy planowaniu uwzględniają kompetencje

pracowników, ich zainteresowania naukowe, tak aby osiągnąć zgodność prowadzonych przedmiotów z zainteresowaniami badawczymi. W rezultacie można stwierdzić, że obsada zajęć na kierunku zarządzanie nie budzi zastrzeżeń. Poszczególne przedmioty prowadzone przez jedną osobę są tematycznie jednorodne. Wykłady z kluczowych przedmiotów dla kierunku prowadzone są przez profesorów z dorobkiem w danej dyscyplinie.

Nie stwierdzono też żadnych problemów związanych z przygotowaniem dydaktycznym kadry prowadzącej zajęcia na kierunku zarządzanie. Na spotkaniu z kadrami poruszano zagadnienie stosowanych metod weryfikacji kompetencji społecznych. Pracownicy dobrze identyfikowali problem, wymieniając wiele metod, które stosują m.in. studia przypadków, wykorzystanie platformy e-learningowej, aktywizacja poprzez zadawanie pytań problemowych, itp.

Zdiagnozowanym problemem podczas wizytacji była w niektórych przypadkach nadmierna liczba godzin przypadająca na jednego pracownika (obciążenie dydaktyczne). Również w analizie SWOT zawartej w planie rozwoju kadry naukowej, do słabych stron w obszarze kadry zaliczono znaczne obciążenie większości pracowników naukowo-dydaktycznych obowiązkami dydaktycznymi, zarówno w zakresie liczby prowadzonych nadgodzin, jak i liczby przedmiotów. Jednak jak zostało to wyjaśnione podczas spotkania z nauczycielami akademickimi, zjawisko to nie dotyczy wszystkich jednostek Wydziału i jest rezultatem dysproporcji w liczbie godzin dydaktycznych pomiędzy jednostkami (m.in. w zależności od formy przedmiotu, uruchomionych specjalności). Władze Dziekańskie podejmują działania w zakresie zminimalizowania skutków tego zjawiska. Należy oczekiwać, że problem ten zostanie rozwiązany w najbliższych latach, wraz ze spadkiem i ustabilizowaniem się liczby godzin dydaktycznych.

4.3.

Wydział ma jasno określone cele w zakresie rozwoju kadry. Z tego punktu widzenia kluczowe są dwa dokumenty: *Strategia rozwoju Wydziału Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku na lata 2017 – 2021* oraz *Plan rozwoju kadry naukowej Wydziału Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku na lata 2017 – 2020*. *Strategia rozwoju* zawiera rzetelnie przeprowadzoną analizę i diagnozę zasobów Wydziału, również z wyszczególnieniem diagnozy kompetencji pracowników naukowo – dydaktycznych. Z punktu widzenia polityki kadrowej można stwierdzić, że strategia, w szczególności jej część prognostyczna, daje bardzo dobre podstawy do ukierunkowanego rozwoju pracowników. W strategii zawarte są cele dotyczące rozwoju kadry, są one skwantyfikowane i przypisano im adekwatne mierniki.

Ze strategią rozwoju Wydziału koresponduje plan rozwoju kadry naukowej Wydziału, w którym oprócz części analityczno-diagnostycznej zawarte są szczegółowe rekomendacje rozwoju kadry. Rekomendacje te to m.in.: zwiększenie aktywności publikacyjnej pracowników w czasopiśmie wysoko punktowanym, zwiększenie wskaźnika sukcesu w pozyskiwaniu grantów badawczych, zwiększenie mobilności naukowej pracowników naukowych, stymulowanie rozwoju międzynarodowych kontaktów naukowych pracowników Wydziału, itd. Zaznaczyć należy, że rekomendacje obejmują również obszary zdiagnozowane przez Zespół Oceniający jako te, które wymagają dalszych działań (m.in. w obszarze umiędzynarodowienia).

Podkreślić również należy, że Władze Wydziału wprowadzają działania mające na celu stymulowanie realizacji celów rozwojowych kadry i Wydziału.

Na spotkaniu z kadrami podano wiele przykładów takiego wsparcia, np. w zakresie nagród za wysokopunktowane publikacje, spotkania Władz Wydziału z poszczególnymi grupami przed awansem naukowych (habilitanci, habilitowani), spotkania poświęcone składaniu grantów. Podkreślono stosowanie nagród za składane granty do NCN oraz dobry kontakt z Władzami Wydziału w zakresie awansów. Zauważono również, że istotną motywacją do awansu jest brak

stanowiska starszego wykładowcy. Działania motywujące do rozwoju kadry zostały również zapisane w *Planie rozwoju kadry*.

Działania i stosowane narzędzia w zakresie rozwoju kadry są wprowadzane w szerszym zakresie od roku, dlatego trudno jest określić ich skuteczność. Należy jednak oczekiwać wzrostu liczby awansów naukowych, dlatego, że ich liczba w ostatnich trzech latach jest na przeciętnym poziomie.

Wewnętrzne przepisy prawa, jak również zapisy Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia określają zasady i tryb postępowania przy ocenie okresowej pracowników. Na Uczelni obowiązuje *Regulamin okresowego oceniania nauczycieli akademickich*, który jest uchwalony przez Senat (załącznik do Statutu Uniwersytetu w Białymstoku). Ocena pracownika przeprowadza się nie rzadziej niż raz na 4 lata. Ocena może być przeprowadzana częściowo, również na wniosek Rektora lub kierownika jednostki organizacyjnej. Na Wydziale pracownicy oceniani są raz w roku akademickim, a nawet częściowo. Ostatnia ocena nauczycieli akademickich była przeprowadzona na wniosek Rektora. Obecnie (po zmianach wprowadzonych w 2015 r.) w ocenie przed Komisją Oceniającą uczestniczy również osoba oceniana. W Wydziałowej Komisji Oceniającej z założenia uczestniczy Dziekan oraz kierownik Katedry/Zakładu, w którym zatrudniony jest oceniany pracownik. Pozostałe trzy osoby wskazywane są przez Radę Wydziału i przez nią wybierane w wyborach indykacyjnych.

Podstawowym dokumentem w procesie oceny jest *Arkusze okresowej oceny nauczyciela akademickiego* wypełniany przez osobę ocenianą. Określone kryteria to w dominującej mierze działalność naukowa, dydaktyczna oraz organizacyjna. Podczas wizytacji została przedstawiona szczegółowa dokumentacja oceny pracowników.

Elementem oceny pracowników naukowo-dydaktycznych są również hospitacje zajęć dokonywane przez samodzielnych pracowników nauki oraz ankietowa ocena zajęć dydaktycznych dokonywane przez studentów. Wydział przeprowadza systematycznie hospitację zajęć. Zasady hospitacji są określone procedurą WSZJK. Procedura zakłada m.in.: sporządzanie planu hospitacji w określonych terminach, zasady przeprowadzania hospitacji (m.in. nie rzadziej niż raz na trzy lata, osoby podlegające hospitacji, itp.) oraz sposób postępowania po przeprowadzonej hospitacji. Po przeprowadzonej ocenie kierownik Katedry / Zakładu dokonuje rozmowy z hospitowanym pracownikiem. Podczas wizytacji zostały przedstawione aktualne arkusze hospitacji zajęć.

System zbierania opinii studentów poprzez ankietyzację jest na Wydziale rozwijany. Obecnie ankietyzacja jest przeprowadzana, jednak zwrot ankiet jest stosunkowo niewielki (od kilkunastu do ponad 20% ogólnej liczby studentów). Wysiłki Władz Dziekańskich w tym zakresie dają efekt w postaci zwiększającej się zwrotności i reprezentatywności badania. System oceny okresowej działa prawidłowo i jest systematycznie doskonalony.

Na podstawie analizy dokumentów oraz rozmów podczas wizytacji można stwierdzić, że system mający na celu rozwój kadry naukowo-dydaktycznej na Wydziale jest spójny (zgodność, kompletność i kompleksowość zapisów w kluczowych dokumentach), a podejmowane działania są zgodne z przyjętymi priorytetami. Należy podkreślić, że wiele zapisów dotyczących polityki kadrowej zostało wprowadzonych stosunkowo niedawno, wobec czego trudno jest określić skuteczność podejmowanych w tym zakresie działań, ale zauważa się, że nastąpiła właściwa diagnoza stanu aktualnego oraz są podejmowane działania doskonalące (np. w zakresie ankietyzacji przez studentów).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział spełnia wszystkie wymagania związane z minimum kadrowym. Liczba osób zaliczona do minimum kadrowego przekracza minimalne wymagania. Dorobek osób stanowiących minimum kadrowe jest bogaty i odpowiada dyscyplinom, do których odnoszą się kierunkowe

efekty kształcenia. Wszystkie osoby stanowiące minimum kadrowe mają dorobek w dziedzinie nauk ekonomicznych. Najliczniej, zgodnie z kierunkiem, reprezentowana jest dyscyplina nauk ekonomicznych. W dziedzinie nauk ekonomicznych prowadzone są badania naukowe na Wydziale, co ma odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach (m.in. na wykładach do wyboru, seminariach). Należy zauważyć zgodność realizowanych badań naukowych oraz prowadzonej przez nauczycieli akademickich dydaktyki. Kadra posiada również odpowiednie kompetencje dydaktyczne, co zostało potwierdzone podczas hospitacji zajęć dydaktycznych.

Obsada zajęć jest prawidłowa. Zajęcia prowadzą osoby, które posiadają dorobek naukowy, również doświadczenie zawodowe, zgodne z tematyką prowadzonych zajęć. Dorobek naukowych osób prowadzących zajęcia na kierunku zarządzanie, jak również ich doświadczenia zawodowe pozwalają na dobre przygotowanie studentów z poszczególnych przedmiotów. Podsumowując można stwierdzić, że struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich, ich dorobek naukowy, prowadzone przez nich badania oraz doświadczenie zawodowe są czynnikami sprzyjającymi jakości kształcenia i osiągnięciu przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Prowadzona przez Wydział polityka kadrowa, mająca odzwierciedlenie w kilku opracowanych dokumentach (z których dwa mają kluczowe znaczenie dla rozwoju kadry strategia rozwoju Wydziału i plan rozwoju kadry) sprzyja rozwojowi kadry naukowo-dydaktycznej. Podkreślić należy, że Wydział w tym zakresie korzysta z wielu analiz i informacji zwrotnych, dostarczanych m.in. poprzez hospitację zajęć.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Wydział intensywnie współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Przy Wydziale działa Wydziałowa Rada Konsultacyjna zrzeszająca kluczowych interesariuszy: reprezentantów biznesu, jednostek samorządowych, jednostek sektora finansów publicznych, stowarzyszeń przedsiębiorców. Jednym z zadań Wydziałowej Rady Konsultacyjnej jest opiniowanie efektów kształcenia dla kierunków realizowanych przez Wydział m.in. dla ekonomii. W ramach współpracy realizowane są przede wszystkim następujące działania:

- oferowanie staży i praktyk przez przedsiębiorców,
- wspólne ubieganie się o środki na projekty badawcze, które wymagają partnerstwa uczelni z otoczeniem,
- aktywne uczestnictwo pracowników Wydziału w regionalnych klastrach.

Jak wynika z przeprowadzonych rozmów członkowie Wydziałowej Rady Konsultacyjnej bardzo pozytywnie oceniają współpracę z Wydziałem.

Przedstawiona współpraca obejmuje przede wszystkim pracowników Wydziału. Studenci, oprócz odbywanych praktyk, nie są intensywnie włączani w projekty badawcze realizowane przez Wydział na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego.

Z tym, że do samego procesu kształcenia są włączani przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego. Praktycy są zapraszani na zajęcia, zdarzają się też prezentacje prowadzone we współpracy z otoczeniem. Dyskutowane są również z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego strategie w obszarze doskonalenia kształcenia – efektem tych dyskusji było m.in. wprowadzenie specjalności zarządzanie sprzedażą.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Współpraca Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym należy do mocnych stron ocen. W szczególności warto podkreślić jest wysoka ocena wystawiana przez przedstawicieli

otoczenia Wydziałowi. Podkreślane jest przez nich, że Wydział pełni istotną rolę w regionie i współpraca z nim ma dla nich duże znaczenie. Praktycy aktywnie uczestniczą w działalności Wydziału.

Słabszą stroną jest niski stopień zaangażowania otoczenia społeczno-gospodarczego w realizację poszczególnych zajęć. Studenci nie realizują na dużą skalę projektów badawczych (i doradczych) dla otoczenia. Współpraca w obszarze badawczym z otoczeniem realizowana jest głównie przez kadrę Wydziału.

Zalecenia

- Intensywniejsze włączanie studentów do projektów badawczych realizowanych przez pracowników Wydziału na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Na ocenę stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia mają wpływ trzy główne elementy: oferta dydaktyczna w językach obcych, mobilność międzynarodowa studentów i nauczycieli akademickich oraz stopień w jaki współpraca naukowa i dydaktyczna przekłada się na program kształcenia i jego realizację.

Stopień umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego jest niewielki.

W toku studiów pierwszego stopnia występują zajęcia z języka angielskiego w wymiarze 120 godz. (studia stacjonarne) i 72 godz. (studia niestacjonarne). Na studiach drugiego stopnia studenci realizują zajęcia z języka angielskiego wymiarze 30 godz. (stacjonarne) oraz 36 godz. (niestacjonarne). Wymiar i realizację lektoratów w toku studiów można określić jako standardową.

Brak jest natomiast oferty zajęć w języku obcym dla studentów polskojęzycznych. Z oferty zajęć w języku obcym (angielskim) korzystają tylko obcokrajowcy przyjeżdżający na wymianę. Oferta ta dotyczy tylko studentów studiów stacjonarnych. W tym zakresie należałoby opracować taką ofertę, aby każdy student w toku studiów niezależnie od formy studiów oraz poziomu uczęszczał co najmniej na jeden przedmiot w języku obcym. Należy zaznaczyć, że w tym zakresie Wydział podjął działania mające na celu włączenie do oferty na r.a. 2017/2018 przedmiotów do wyboru w języku angielskim.

Ponadto należałoby rozszerzyć korzystanie z literatury obcojęzycznej (anglojęzycznej) na niektórych przedmiotach, jak również w procesie pisania pracy dyplomowej. Zajęcia na profilu ogólnoakademickim powinny przygotować studentów do prowadzenia badań, zatem wskazanym byłoby również szersze korzystanie z literatury obcej. Należałoby w tym zakresie w pełni wykorzystać istniejący potencjał pracowników naukowo-dydaktycznych, z których wielu ma doświadczenie naukowe i dydaktyczne w językach obcych, jak również dostępność księgozbioru w języku angielskim, (nieco ograniczoną, ale wystarczającą do wielu przedmiotów).

Wymiana zarówno studentów jak i pracowników naukowo-dydaktycznych w ramach programu Erasmus+ jest na zadowalającym poziomie. Zaznaczyć należy rosnącą aktywność wyjazdową nauczycieli akademickich. W roku akademickim 2016/2017 Wydział realizuje 24 umowy w ramach programu Erasmus+. Ponadto w latach 2012-2016 pracownicy naukowo-dydaktyczni odbyli 37 staży zagranicznych.

Aktywność pracowników przejawia się również w zorganizowanych na Wydziale wydarzeniach o charakterze międzynarodowym w ostatnim roku akademickim (2016/ 2017). Do wydarzeń tych można zaliczyć m.in.: International Week of Science and Education „Being international”, Global Scholars Programme, międzynarodowe konferencje: „Policy and

economy due to the challenges of XXI century”, „Dług jako instrument finansowania rozwoju samorządu terytorialnego w Polsce” zorganizowaną wspólnie z Lwowskim Uniwersytetem Narodowym im. Iwana Franki, „Zrównoważony rozwój – Innowacyjność – Przedsiębiorczość”, zorganizowaną wspólnie z Krajową Izbę Gospodarczą oraz International Development Norway AS. Ponadto na Wydziale gościli naukowcy zagraniczni z gościnnymi wykładami.

W ostatnich kilku latach Wydział podpisał i realizował umowy o współpracy z wieloma uczelniami zagranicznymi.

Biorąc pod uwagę pozytywną tendencję wzrostu aktywności międzynarodowej nauczycieli akademickich można w tym zakresie zidentyfikować duży potencjał, który jednak w zbyt małym stopniu ma swoje odzwierciedlenie w procesie dydaktycznym. W sposób naturalny doświadczenia zdobyte za granicą są przekazywane studentom na zajęciach, ale nie ma to odzwierciedlenia w ofercie kształcenia w językach obcych, szczególnie przedmiotów, które w sposób stały miałyby miejsce w programie studiów.

Podkreślić należy, że Władze Wydziału dobrze diagnozują sytuację w zakresie umiędzynarodowienia i formułują w tym zakresie kilka celów w strategii Rozwoju Wydziału, m.in. wzrost naukowej mobilności międzynarodowej pracowników naukowo – dydaktycznych, wzrost liczby organizowanych konferencji naukowych krajowych i międzynarodowych, wzrost międzynarodowej wymiany studenckiej, tworzenie międzynarodowych zespołów projektowych, naukowych i badawczych.

Wydział posiada dużą liczbę studentów przyjeżdżających, zapewnia również sporo miejsc dla własnych studentów, która jest większa niż liczba studentów chętnych do wyjazdu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Umiędzynarodowienie na Wydziale realizowane jest w kilku obszarach. Korzystną tendencją jest stosunkowo duża aktywność pracowników naukowo – dydaktycznych w zakresie wyjazdów na staże zagraniczne oraz w ramach programu Erasmus+. Ponadto Wydział realizuje wiele umów z uczelniami zagranicznymi, których efektem jest m.in. wspólne organizowanie konferencji naukowych. Jednak zauważa się stosunkowo niewielkie wykorzystanie zdobytego za granicą doświadczenia w procesie kształcenia. W ofercie kształcenia obecnie nie ma przedmiotów w językach obcych (oprócz przedmiotów dla studentów przyjeżdżających w ramach programu Erasmus+ oraz lektoratów). Również, jako element przygotowania studentów do prowadzenia badań naukowych, w szerszym zakresie na niektórych przedmiotach oraz w trakcie pisania pracy dyplomowej (szczególnie magisterskiej) powinna być wykorzystywana literatura obcojęzyczna. Słabszą stroną wskazywaną przez studentów jest niski poziom oferowanych przez Wydział lektoratów języków obcych.

Wydział rozpoznaje swoje ograniczenia w kwestii umiędzynarodowienia – posiada konkretne plany na zwiększenie oferty kompetencji międzynarodowych dla własnych studentów. Studenci jednak nie czują w obecnej chwili, tego, że Wydział zapewnia im ofertę umiędzynarodowienia odpowiadającą ich potrzebom.

Zalecenia

- Podniesienie poziomu lektoratów umożliwiających studentom osiągnięcie znajomości języków obcych na poziomie B dla studiów I stopnia i B+ dla studiów II stopnia.
- Włączenie do programu studiów przedmiotów w językach obcych, tak by docelowo każdy student w toku studiów odbył obowiązkowo jeden przedmiot w języku obcym.
- W szerszym zakresie niż dotychczas wykorzystanie literatury obcojęzycznej na wybranych przedmiotach oraz w procesie dyplomowania, a w przypadku studiów drugiego stopnia

również z celem nauczenie studentów korzystania z literatury obcojęzycznej, jako jednej z kompetencji związanej z prowadzonymi badaniami naukowymi.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Wydział Ekonomii i Zarządzania zajmuje historyczny budynek, w którym odbywają się zajęcia na kierunku „zarządzanie”. Budynek ten dostosowany jest w pełni do wymogów procesu dydaktycznego i badań prowadzonych na kierunku zarządzanie. W budynku znajduje się 13 sal dydaktycznych, o zróżnicowanej strukturze (od 25 do 200 osób). Wydział dysponuje dużą aulą, w pełni wyposażoną oraz 3 salami wykładowymi (od 80 do 120 miejsc). Ponadto w budynku znajdują się dwie sale komputerowe na łączną liczbę miejsc 75. Wszystkie sale dydaktyczne wyposażone są w projektory i komputery stacjonarne. Dwie z sal dydaktycznych wyposażone są w tablice multimedialne. W budynku dostępna jest sieć wi-fi. W procesie dydaktycznym wykorzystywane są takie programy jak: pakiet Office, Gretl, PS Imago 4 (analiza danych statystycznych). Wydział daje możliwość korzystania z platformy e-learningowej Blackbord.

Problemem zidentyfikowanym podczas wizytacji jest występujące incydentalnie przepełnienie sal dydaktycznych. O niedostatecznej liczbie sal dydaktycznych mogą również świadczyć późne godziny zajęć, również na studiach stacjonarnych, jak również występujące w planie „okienka”. Jednak problem ten będzie mniej znaczący z upływem czasu, również w rezultacie planowanej zmiany lokalizacji Wydziału. Pewnym mankamentem infrastruktury (niezależnym od Wydziału) jest brak dostatecznej liczby miejsc parkingowych.

Infrastruktura dydaktyczna Wydziału przystosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przy głównym wejściu do budynku ułożone są dwa podjazdy. Od wewnętrznej strony budynku zamontowano dźwig elektryczny typu ATLAS. W jednej z sal wykładowych zamontowana jest pętla indukcyjna dla osób niedosłyszących. Studenci niepełnosprawni mają możliwość bezpłatnego korzystania z kserokopiarki.

Warunki lokalowe, mimo niewielkich mankamentów, zapewniają pełną realizację założonych efektów kształcenia. Umożliwiają również studentom, poprzez dostęp do infrastruktury, w tym laboratoriów, literatury, baz bibliotecznych przygotowanie do prowadzenia badań oraz udział w badaniach naukowych.

7.2.

Wydział dysponuje Biblioteką wydziałową, która jest częścią sieci bibliotek Uniwersytetu w Białymstoku. Biblioteka wydziałowa dysponuje aktualnie liczbą woluminów 59.814. W bieżącej prenumeracie jest obecnie 65 tytułów czasopism. Szczegółowe liczby przedstawione w raporcie samooceny i w corocznych sprawozdaniach z działalności biblioteki wydziałowej świadczą o stosunkowo dużej aktywności w zakresie odwiedzin, wypożyczeń oraz korzystania ze zbiorów. Pomieszczenie Czytelni jest wystarczające do potrzeb (38 miejsc oraz 8 stanowisk komputerowych). Jedno stanowisko komputerowe przystosowane jest do obsługi przez osoby niedowidzące. Jest ono również wykorzystywane jako standardowe stanowisko komputerowe. Studenci i pracownicy Wydziału Ekonomii i Zarządzania mogą korzystać również ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej.

Kierownik Biblioteki Wydziałowej przejawia dużą aktywność w zakresie wzbogacania księgozbioru. Kierownik biblioteki wraz z kierownikami jednostek ustala zakres potrzebnej do procesu dydaktycznego literatury. W przypadku książek o charakterze podręcznikowym kupowanych jest kilka sztuk, natomiast w przypadku pozostałych książek jeden egzemplarz, a następnie monitorowane jest zapotrzebowanie na dany tytuł. W ciągu 2016 roku przybyło w zbiorach ogółem 2.036 woluminów. Tendencja liczby nabywanych woluminów przejawia niewielki spadek w ostatnich latach.

W bibliotece dostępne są również pozycje obcojęzyczne (anglojęzyczne), które stanowią ok. 10% księgozbioru. Według informacji uzyskanych w bibliotece, stopień wykorzystania tej literatury jest jednak niewielki.

Biblioteka dostępna jest przez 7 dni w tygodniu. Godziny otwarcia biblioteki są dostosowane do potrzeb studentów. Jednak problem z dostępem mają studenci studiów niestacjonarnych. Biblioteka jest otwarta w weekendy, jednak ma to miejsce w godzinach ich zajęć. Również czytelnia ma ograniczenia czasowe udostępniania książek (1 godzina). Powyższe ograniczenia czasowe sprawiają, że biblioteka stała się miejscem, korzystanie z którego jest bardzo utrudnione dla studentów studiów niestacjonarnych. Biblioteka zapewnia dostęp do krajowych i zagranicznych baz bibliotecznych, w tym do baz w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki.

7.3.

Wydział wypracował procedury, które zapewniają rozwój i doskonalenie infrastruktury. Ocena jakości infrastruktury, w tym biblioteki jest przeprowadzana poprzez ankietyzację. Ankieta dotycząca biblioteki jest osobnym badaniem, które ma na celu ocenę księgozbioru (np. dostępność, wielkość). Z kolei z ankiety ewaluacyjnej badana jest jakość infrastruktury dydaktycznej. Ankieta ta przeprowadzana jest raz do roku. Wyniki ankiety ewaluacyjnej przekazywane są Dziekanowi i odpowiednim kierownikom (np. w zakresie infrastruktury – Dziekanowi, biblioteki – kierownikowi biblioteki, itp.).

Badanie opinii studentów (ankieta ewaluacyjna) przeprowadzone zostało w kwietniu 2016 r. Badanie zostało przeprowadzone w związku z aktualizacją strategii Rozwoju Wydziału Ekonomii i Zarządzania. Blok pytań w ankiecie dotyczył oceny bazy dydaktycznej. W tym obszarze przedmiotem badania były: dostępność literatury, aktualność dostępnych źródeł, komfort sal wykładowych, wyposażenie sal wykładowych, dostęp do Internetu, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, dostęp do miejsc parkingowych, utrzymanie czystości pomieszczeń i terenu wokół. Oceny poszczególnych kryteriów nie wskazują na istotne problemy w tym zakresie (za wyjątkiem nisko ocenionego przez studentów dostępu do miejsc parkingowych).

Wydział planuje przeniesienie siedziby na nowy kampus główny. Jednak w opinii studentów zajęcia powinny pozostać w obecnym budynku Wydziału, co tłumaczy jego doskonałym skomunikowaniem z miastem.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wydział dysponuje dobrą infrastrukturą dydaktyczną, która w pełni zapewnia realizację procesu kształcenia, jak również prowadzenie badań. Sale przeznaczone do dydaktyki mają właściwą strukturę, są zróżnicowane pod względem wielkości. W budynku znajduje się duża Aula, jak również sale przeznaczone do prowadzenia wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów i zajęć laboratoryjnych. Oprogramowanie wykorzystywane w procesie dydaktycznym jest wystarczające. Sale są dobrze wyposażone w sprzęt multimedialny. Budynek przystosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Co prawda znajduje się w oddaleniu od głównego kampusu i nie jest tak nowoczesny jak wiele znajdujących się tam Wydziałów, to z punktu widzenia procesu kształcenia jest wystarczająca. Problemem jest jednak kwestia dostępu studentów do korzystania z tejże infrastruktury. Studenci niepełnosprawni mogą wprawdzie korzystać z budynku, jednak studenci niestacjonarni mają problem z korzystaniem min. z biblioteki (godziny otwarcia w trakcie ich zajęć i tylko w soboty), a studenci studiów stacjonarnych również uważają, że biblioteka wydziałowa nie spełnia ich potrzeb.

Biblioteka Wydziałowa zapewnia literaturę potrzebną do prowadzenia zajęć na kierunku zarządzanie. Pracownicy i studenci mogą również korzystać z biblioteki uniwersyteckiej. Księgozbiór biblioteki jest na bieżąco uzupełniany o nowe pozycje zalecane w sylabusach. Wydział monitoruje jakość infrastruktury, m.in. poprzez przeprowadzaną ankietyzację.

Poza tym do mocnych stron można zaliczyć, iż dydaktyka i kwestie administracyjne odbywają się w jednym budynku

Zalecenia

- Zwiększenie dostępności biblioteki dla studentów niestacjonarnych, ze względu na fakt, że czytelnia czynna jest w godzinach zajęć, a zatem wielu studentów nie ma możliwości korzystania z niej na miejscu podczas zjazdu.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Studenci na podstawie regulaminu studiów mają możliwość realizacji indywidualnego programu studiów, pozwalającego na indywidualny sposób realizacji przedmiotów. Częściowy wybór przedmiotów pozwala także na indywidualizowanie programu studiów przez samych studentów. W opinii studentów materiały jakie otrzymują od wykładowców są wystarczające do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, deklarują jednocześnie rzadkie korzystanie z zasobów biblioteki wydziałowej, argumentując to problemami z dostępnością materiałów. Niektórzy wykładowcy dostarczają materiały drogą elektroniczną.

Na kierunku działają koła naukowe. W ocenie przedstawicieli studenckiego ruchu naukowego, wyrażonej na spotkaniu z zespołem oceniającym, jednostka docenia studentów zaangażowanych w ruch naukowy. Koła naukowe prowadzą aktywną działalność na uczelni i w mieście, prowadząc m.in. zajęcia z przedsiębiorczości dla młodzieży. Koła są merytorycznie wspierane przez pracowników naukowych, jednak przykłady recenzowania prac naukowych są rzadkie. Studenci deklarują, że nie są metodologicznie przygotowywani na zajęciach do pracy badawczej. Najlepsze prace zaliczeniowe są nominowane do nagrody KAROLE, konkurs organizowany jest przez wydział i koła naukowe.

Na Wydziale studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia przewidziane przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci podczas spotkania z

zespołem oceniającym pozytywnie ocenili proces przyznawania pomocy materialnej na Wydziale.

Komisje stypendialne składają się z przedstawicieli studentów i pracowników uczelni. Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów został ustalony z samorządem studentów, a przewidywane przez niego kryteria przyznawania poszczególnych świadczeń są zgodne z ustawą *Prawo o szkolnictwie wyższym*.

Uczelniane Biuro Karier funkcjonuje efektywnie, posiada ofertę doradztwa zawodowego oraz organizuje spotkania ze studentami dotyczące ofert na rynku pracy. Biuro prowadzi również serwis z ofertami, dostępnymi dla wszystkich studentów uczelni, nie pośredniczy jednak w kontaktach Wydziału z otoczeniem gospodarczo-społecznym. W uczelni istnieje także inkubator przedsiębiorczości. Spośród studentów Wydziału, z usług Biura korzystają głównie studenci zarządzania, dla których także skierowane są oferty pracy i praktyk. Wśród dodatkowych usług pojawiają się min. testy kompetencyjne we współpracy z Urzędem Pracy. Biura pośredniczy także w monitorowaniu losów absolwentów. Warto zaznaczyć, że wśród odpowiedzi brakuje pytań dotyczących kompetencji studentów odnoszących się do ich dalszej edukacji czy warunków studiowania, zaś same pytania skupiają się jedynie na kwestiach związanych ze znalezieniem zatrudnienia. Wedle informacji otrzymanych od Biura Karier, studenci realizują także praktyki pozaprogramowe, które jednak nie są włączane do osiągnięć studenta w trakcie toku studiów.

W uczelni powołany jest koordynator ds. osób z niepełnosprawnościami. Wsparcie dla studentów z niepełnosprawnościami jest dobrze zorganizowane. Jednostka stara się oferować pomoc jeżeli tacy studenci się zgłoszą. Jednostka posiada odpowiednią infrastrukturę dedykowaną dla osób niepełnosprawnych, a także wprowadziła odpowiednie procedury postępowania w przypadku pojawienia się studentów z takimi potrzebami. Jednostka posiada procedury wsparcia dydaktycznego i naukowego osób z niepełnosprawnościami. Budynek Wydziału jest dobrze przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osoby które tego wymagają, otrzymują wsparcie asystentów. Koordynator jest osobą bardzo dobrze przygotowaną, z akademicką wiedzą dotyczącą podejścia pedagogicznego wobec osób z niepełnosprawnościami. Mocne zaangażowanie uczelni we wsparcie studentów jest także zauważalne przez samych studentów.

Na Wydziale istnieje samorząd studencki. W opinii studentów samorząd dobrze reprezentuje ich interesy, działa na rzecz integracji studentów. Samorząd działa zgodnie z własnym regulaminem samorządu oraz wypełnia swoje zadania w dziedzinie dydaktyki, jest również obecny we wszystkich ciałach wydziałowych zajmujących się jakością kształcenia oraz pomocą materialną. Samorząd angażuje się w promowanie kwestii jakości kształcenia, nad czym współpracuje z władzami dziekańskimi.

8.2.

Jedną z ról samorządu studenckiego jest informowanie studentów o możliwość wsparcia dydaktycznego, naukowego, administracyjnego etc. W opinii studentów samorząd dobrze wypełnia tę rolę i dzięki jego działalności są świadomi kwestii dydaktycznych mających miejsce w uczelni.

Studenci mają bieżący, dobry kontakt z władzami dziekańskimi. Szczególnie podkreślają, że obecne władze dziekańskie znacznie polepszyły kontakt ze studentami i są o wiele bardziej otwarte na sugestie z ich strony. Także wdrożenie instytucji opiekuna roku sprawiło, że pośredniczy on i stara rozwiązywać bieżące problemy studentów z danego roku. Wedle studentów instytucja ta działa dość efektywnie. Wiele informacji dotyczących wsparcia studentów dostępnych jest na stronie Wydziału lub uczelni.

Studenci studiów mają dobre wsparcie władz administracyjnych. Studenci uważają, że osoby zajmujące się obsługą administracyjną studiów są przyjazne i kompetentne, a także iż

obsługa administracyjna odbywa się w dogodnych dla studentów godzinach, w tym w godzinach dostosowanych do potrzeb studentów niestacjonarnych. W przypadku studentów studiów niestacjonarnych godziny otwarcia obsługi administracyjnej nie są dostosowane w wystarczającym stopniu do ich potrzeb, co skutkuje brakiem możliwości załatwiania spraw administracyjnych. Studenci studiów niestacjonarnych mają także poczucie braku zainteresowania władz dziekańskich ich studiami, czego przykładem są długie terminy rozpatrywania podań dotyczących czesnych czy brak spotkań władz ze studentami studiów niestacjonarnych.

Wydział monitoruje jedynie zajęcia dydaktyczne w formie ankiet studenckich, brak natomiast ewaluacji pozostałych form wsparcia, infrastruktury czy administracji.

Dla studentów studiów niestacjonarnych dużym problemem są kwestie opłat za studia. W opinii studentów zasady opłat są niejasne, szczególnie w kwestii rozpatrywania podań o rozłożenie płatności na raty. Studenci deklarują także, że muszą płacić odsetki za niezapłacone czesne mimo opłacenia ich w terminie, co spowodowane jest długim okresem księgowania i nieuwzględnieniem daty opłaty przez studenta, a daty zaksięgowania na koncie. Studenci deklarują, że wielokrotnie informowali o tych problemach władze dziekańskie, ale nigdy nie odbyło się w tej sprawie spotkanie.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Wsparcie dydaktyczne studentów działa sprawnie i motywująco, nauczyciele akademicy są dla studentów dostępni i skutecznie realizują przygotowany przez jednostkę program kształcenia. Wydział wprowadził wiele skutecznych procedur postępowania w zakresie obsługi studentów niepełnosprawnych. Informowanie o kwestiach wsparcia studentów jest w opinii studentów studiów stacjonarnych wystarczające, a ich kontakt z władzami dziekańskimi przyjazny i bieżący. Jednak kwestie dotyczące studentów studiów niestacjonarnych są zaniedbane i studenci mają poczucie braku zainteresowania Wydziału swoimi studiami, co wpływa na przebieg ich kształcenia.

Dobre praktyki

- Koordynator ds. Osób niepełnosprawnych mający specjalistyczną wiedzę w tym zakresie.

Zalecenia

- Umożliwienie studentom studiów niestacjonarnych skutecznej i sprawnej realizacji swoich spraw administracyjnych związanych ze studiowaniem.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Podjęcie działań stymulujących zrównoważony rozwój kadry, bowiem tylko 1 osoba prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku uzyskała, w okresie ostatnich 5-ciu lat (data poprzedniej oceny), stopień naukowy doktora. W tym samym okresie	Zalecenie to jest realizowane. Na Wydziale stosowane są narzędzia motywujące do rozwoju pracowników (awanse naukowe). Opracowany na Wydziale plan rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej przewiduje stosowanie narzędzi stymulujących rozwój

trzech nauczycieli akademickich uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego.	kadry. Należy oczekiwać, że wprowadzone w ostatnim roku działania i narzędzia przyniosą skutek w najbliższych latach.
Wskazane byłyby zwiększenia umiędzynarodowienia, zarówno działalności dydaktycznej, jak i naukowo-badawczej	Wydział w ostatnich latach zdynamizował działania w zakresie umiędzynarodowienia działalności naukowo-badawczej, co daje konkretne efekty (m.in. organizacja konferencji, staże naukowe). Jednak w zakresie umiędzynarodowienia procesu kształcenia nie stwierdzono istotnej poprawy.